

**PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
aktualizacji Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Będzińskiego**

Kierownik projektu:
mgr inż. Ksenia Jechna

Opracowanie:
mgr Danuta Wunschik

Weryfikacja:
mgr inż. Agnieszka Rosicka

Opole, grudzień 2009

Inteligentne rozwiązania aby chronić środowisko

Spis treści

I. WSTĘP	3
II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI DOKUMENTU.....	4
II.1. CEL.....	4
II.2. ZAWARTOŚĆ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	4
III. OCENA ZGODNOŚCI POŚ Z CELAMI OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYMI NA SZCZEBLU REGIONALNYM	11
IV. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA	15
IV.1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU BĘDZIŃSKIEGO	15
IV.2. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	16
V. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA OCENIANEGO DOKUMENTU	34
VI. WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU ODSTĄPIENIA OD REALIZACJI POŚ	35
VII. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO.....	35
VIII. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.....	48
IX. PROPOZYCJA DZIAŁAŃ ALTERNATYWNYCH	50
X. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	50
XI. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ POŚ	51
XII. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO.....	52
XIII. WYKORZYSTANE MATERIAŁY	52
XIV. WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW	52
XV. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	52

I. WSTĘP

Przedmiotem prognozy jest aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu będzińskiego na lata 2008-2020, który został opracowany na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji wyżej wymienionego dokumentu, której elementem jest niniejsza prognoza, jest spełnieniem obowiązku prawnego wynikającego z Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego

i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko oraz zapewnia zgodność z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Omawiany dokument, tj. program ochrony środowiska (POŚ), opracowany został zgodnie z formalnie określonymi wymogami prawnymi. Zawiera on w swej treści m.in.: analizę i ocenę stanu istniejącego, zdefiniowane cele i kierunki działań, a także konieczne do podjęcia działania zmierzające do poprawy istniejącego stanu środowiska.

Prognozy oddziaływania na środowisko planów, strategii i polityk sektorowych (a więc dokumentów określających ramy dla kolejnych przedsięwzięć) sporządzane są jako jeden z podstawowych dokumentów w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Zgodnie z wymogami prawnymi, prognoza taka powinna mieć charakter raportu zawierającego podstawowe elementy oceny strategicznej, w tym:

- opis ocenianego dokumentu,
- analizę środowiska oraz problemów środowiskowych mających powiązanie z ocenianym dokumentem,
- analizę zakresu i natury skutków środowiskowych realizacji planu (pozytywnych i negatywnych),
- analizę potrzeby zastosowania środków zapobiegających i ograniczających wpływ na środowisko (bądź ewentualnie ten wpływ kompensujących),
- opis metod zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- przewidywane metody realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

Niniejsza prognoza odpowiada powyższym wymaganiom.

II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI DOKUMENTU

II.1. CEL

Celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska wynikających z realizacji ustaleń aktualizacji Programu Ochrony Środowiska (dalej: POŚ) dla powiatu będzińskiego.

POŚ jest dokumentem służącym realizacji polityki ekologicznej państwa na szczeblu lokalnym. Przyjęte w programie priorytety oraz zadania służące będą realizacji obowiązujących wymogów ustawowych w dziedzinie ochrony środowiska, zasad wynikających z programów rządowych, zasad zrównoważonego rozwoju Polski oraz innych dokumentów strategicznych w powiecie.

II.2. ZAWARTOŚĆ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

➤ *Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu będzińskiego*

Aktualizacja POŚ dla powiatu będzińskiego została sporządzona jako realizacja obowiązujących przepisów, które wskazują iż powinna ona następować nie rzadziej niż co 4 lata. Celem tego dokumentu jest określenie systemu ochrony środowiska w powiecie będzińskim uwzględniającego wymagania środowiskowe, społeczne i gospodarcze. Zaktualizowany dokument zawiera analizę istniejącego stanu, prognozuje jego zmiany, definiuje cele i kierunki działań zmierzające do poprawy stanu istniejącego, a także określa konkretne działania do realizacji, określając ich szacunkowy koszt, potencjalne źródło finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za realizację.

W odniesieniu do stwierdzonych problemów środowiskowych, określono strategię ochrony środowiska na lata 2008 – 2020. Obejmuje ona różne dziedziny, dla których określono cele strategiczne, krótkoterminowe i długoterminowe. Przedstawiają się one następująco:

POWIETRZE

Cele długoterminowe (do roku 2020):

- 1) Ograniczenie niskiej emisji pochodzącej ze źródeł zorganizowanych i indywidualnych, poprzez realizację następujących zadań:
 - prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza i promowanie stosowania nowoczesnych kotłów węglowych, kotłów gazowych i na biomasę,
 - kontynuację programu ograniczenia niskiej emisji dla obiektów komunalnych i innych,
 - dofinansowanie działań modernizacyjnych indywidualnych systemów ogrzewania.
- 2) Ograniczenie emisji z procesów spalania paliw w zakładach przemysłowych,
- 3) Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych, wdrażanie zapisów Programu Ochrony Powietrza w województwie śląskim.

Cele krótkoterminowe:

- 1) Redukcja niskiej emisji,
- 2) Rozbudowa i modernizacja systemów ciepłowniczych w powiecie.

Do zadań realizowanych w ramach tych celów należą:

- termomodernizacja obiektu szkolnego w Wojkowicach ul. Licealna 1,

- termomodernizacja wraz z nadbudową PMDK w Będzinie, ul. Powstańców Śl. 1,
- projekt termomodernizacji SOSW w Gołuchowicach k/Siewierza,
- projekt termomodernizacji, wykonanie I etapu termomodernizacji /wymiana okien/ Zespołu Szkół Specjalnych w Czeladzi, ul. Szpitalna 85,
- projekt termomodernizacji Domu Dziecka im. D. Savio w Sarnowie, ul. Wiejska 104,
- termomodernizacja budynków mieszkalnych.

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Cele i zadania krótkoterminowe – do roku 2015

- 1) Ograniczenie zagrożeń dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych realizowane poprzez:
 - rozpoznanie stanu i inwentaryzację starych studni kopanych wraz z ich zabezpieczeniem przed zanieczyszczeniami,
 - modernizację oczyszczalni ścieków w Będzinie w latach 2009-2010 poprzez wprowadzenie wstępnej denitryfikacji - koszt ~500 tys. zł ze środków własnych.
 - odprowadzenie wód opadowych z ul. Kolejowej wylotem W1 i W2 (Będzin);
 - budowę kanalizacji sanitarnej, wodociągu i drogi od ulicy Namiarowej (Będzin);
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Wojkowice – etap II,
 - modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków "Browarna" w gminie Sławków,
 - budowę kontenerowej oczyszczalni ścieków w Zakładach Wytwarzania Metalowych w gminie Sławków oraz przepięcie kanalizacji z tego rejonu do oczyszczalni „Browarna”,
 - budowę oczyszczalni ścieków „Psary” w gminie Psary,
 - budowę 43,2 km kanalizacji sanitarnej w gminie Psary (Góra Siewierska, Strzyżowice, zachodnia część Psar),
 - budowę 15,1 km przyłączy kanalizacyjnych w gminie Psary,
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Bobrowniki (sołectwa Siemonia, Twardowice, Sączów, Myszkowice – etap I),
 - budowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej odciążenia oczyszczalni ścieków przy ul. Burki w Sławkowie,
 - budowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej w Sławkowie,
 - budowę kanalizacji sanitarnej dla miasta Siewierz – strona zachodnia – etap II,
 - wymianę i rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej dla gminy Czeladź o łącznej długości 64,3 km (do roku 2015 planuje się około 40% zaawansowania prac),
 - wymianę i rozbudowę kanalizacji deszczowej dla gminy Czeladź o łącznej długości 56,3 km (do roku 2015 planuje się około 40% zaawansowania prac),
 - budowę oczyszczalni ścieków w Czeladzi,
 - rozbudowę oczyszczalni ścieków "Wojkowice" - etap II,
 - promowanie budowy oczyszczalni przydomowych w rejonach, w których nie planuje się budowy kanalizacji,
 - propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne,
- 2) Kształtowanie zrównoważonego odpływu wód z terenów powiatu (w tym wyeliminowanie zagrożeń wylewów rzek i potoków) realizowane poprzez:
 - ochronę, restytucję i właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych,
 - renowację rowów odwadniających na terenach zielonych,
 - analizę skuteczności systemu ochrony przeciwpowodziowej pod kątem optymalizacji działań w zakresie tzw. małej retencji,

- zakup sprzętu dla realizacji zadań przez jednostki odpowiedzialne za ochronę przeciwpowodziową.
 - uporządkowanie gospodarki wodnej zespołu zbiorników Przeczyce, Kuźnica Warężyńska i Pogoria oraz modernizację obiektów przeciwpowodziowych doliny Przemyszy” (zadanie, realizowane przez RZGW Gliwice sfinalizowane zostanie w 2020 r.).
- 3) Racjonalizacja zużycia wody i zabezpieczenie potrzeb w zakresie zaopatrzenia w wodę realizowane poprzez :
- edukację oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody,
 - wymianę odcinków rurociągów azbestocementowych ok. 10 km, stalowych i żeliwnych, około 50 km,
 - wymianę przyłączy wodociągowych około 50 km,
 - budowę ujęcia wody studnia SP 24 dla gminy Czeladź do 2009 r.,
 - rozbudowę oraz wymianę sieci wodnej w gminie Bobrowniki,
 - rozbudowę oraz wymianę sieci wodnej w gminie Mierzęcice,
 - budowę wodociągu gminnego w miejscowościach Sarnów Preczów gminy Psary,
 - wymianę sieci wodnej oraz jej rozbudowę w gminie Czeladź o łącznej długości 29,5 km (do roku 2015 zrealizowane zostanie około 40% zakresu rzeczowego zadania),
 - wykonanie otworu wiertniczego Gołuchowice G-1 z przeznaczeniem na studnię głębinową,
 - budowę Stacji Uzdatniania Wody w gminie Sławków.
- 4) Monitoring jakości wód podziemnych, zanieczyszczenia gleb, poziomu emisji hałasu, jakości powietrza atmosferycznego i wód powierzchniowych realizowany poprzez :
- rozpoznanie stanu i inwentaryzację starych studni kopanych wraz z ich zabezpieczeniem przed zanieczyszczeniami,

Cele i zadania długoterminowe – do roku 2020

- 1) Ograniczenie zagrożeń dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych realizowane poprzez :
- budowę kanalizacji sanitarnej dla miasta Będzina wraz z pompowniami i rurociągami tłocznymi – etap II, obejmujący około 66,5 km sieci,
 - budowę kanalizacji deszczowej dla miasta Będzina wraz z pompowniami i rurociągami tłocznymi – etap II (35 km),
 - remont i budowę kanalizacji ogólnospławnej dla miasta Będzina około 2,2 km,
 - budowę kanalizacji sanitarnej dla miasta Wojkowice wraz z pompowniami i rurociągami tłocznymi – etap II (10,7 km),
 - budowę i renowację kanalizacji deszczowej dla miasta Wojkowice (25 km),
 - budowę oczyszczalni „Południe” (dla gminy Siewierz) w Kuźnicy Warężyńskiej - etap II,
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Siewierz (120 km),
 - budowę przykanalików w gminie Siewierz (35 km),
 - budowę kanalizacji deszczowej w gminie Siewierz wraz z podczyszczalniami wód deszczowych (30 km),
 - modernizację oczyszczalni ścieków (Osiedle Wojskowe) w gminie Mierzęcice,
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Mierzęcice (93,5 km),
 - budowę oczyszczalni ścieków w gminie Mierzęcice,
 - budowę kanalizacji deszczowej w gminie Mierzęcice wraz z podczyszczalniami wód deszczowych (5 km),

- budowę oczyszczalni ścieków „Miedawa” w gminie Sławków,
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Sławków, łącznie 70 km,
 - budowę kanalizacji deszczowej w gminie Sławków wraz z podczyszczalniami wód deszczowych (50 km),
 - budowę oczyszczalni ścieków „Góra Siewierska” w gminie Psary,
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Psary – etap II (62 km),
 - budowę przyłączy kanalizacyjnych w gminie Psary – etap II (20,5 km),
 - budowę oczyszczalni ścieków „Sarnów” w gminie Psary,
 - budowę oczyszczalni ścieków „Dąbie” w gminie Psary,
 - budowę oczyszczalni ścieków „Gródków” w gminie Psary,
 - budowę i renowację kanalizacji deszczowej w gminie Psary (11,5 km),
 - rozbudowę oczyszczalni dla Bobrownik w Rogoźniku – etap II,
 - budowę kanalizacji sanitarnej dla gminy Bobrowniki,
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Bobrowniki – etap II (55 km),
 - budowę kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi dla gminy Bobrowniki,
 - analizę stanu oczyszczania wód deszczowych z terenów przemysłowych, składowych, baz transportowych, dróg oraz parkingów,
 - wyznaczenie stref, na których w wyniku działalności rolnej nastąpiło lub prawdopodobne jest zanieczyszczenie wód azotanami powyżej 50 mg N/dm³,
 - budowę zbiorników do magazynowania odchodów zwierzęcych (powyżej 4 miesięcy) we wszystkich gospodarstwach rolnych posiadających zwierzęta,
 - promowanie budowy oczyszczalni przydomowych w rejonach, w których nie planuje się budowy kanalizacji.
 - propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne,
- 2) Kształtowanie zrównoważonego odpływu wód z terenów powiatu (w tym wyeliminowanie zagrożeń wylewów rzek i potoków) realizowane poprzez :
- odbudowę sieci potoków, kanałów i rowów (bez rzek) dla miasta Będzina,
 - włączenie się w realizację wojewódzkich zamierzeń w zakresie budowy systemu małej retencji i renaturyzacji niektórych cieków,
 - uporządkowanie gospodarki wodnej zespołu zbiorników Przeczyce, Kuźnica Warężyńska i Pogoria oraz modernizację obiektów przeciwpowodziowych doliny Przemszy” (RZGW Gliwice, kontynuacja prac).
- 3) Racjonalizacja zużycia wody i zabezpieczenie potrzeb w zakresie zaopatrzenia w wodę realizowane poprzez:
- wymianę pozostałych sieci wodociągowych z rur stalowych i żeliwnych (200 km),
 - wymianę awaryjnych przyłączy wodociągowych (50 km),
 - rozbudowę sieci wodociągowej (50 km),
 - budowę magistrali wodociągowej (kontynuacja);
 - prowadzenie działań edukacyjnych oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody.
- 4) Monitoring jakości wód podziemnych, zanieczyszczenia gleb, poziomu emisji hałasu, jakości powietrza atmosferycznego i wód powierzchniowych.

HAŁAS

Cel długoterminowy (do 2020 r.):

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla środowiska powiatu będzińskiego poprzez obniżenie natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Dla realizacji tego celu wyznaczono następujące zadania obejmujące dwa przedziały czasowe:

lata 2008-2013 r.:

- przeprowadzenie badań poziomu hałasu komunikacyjnego na drogach, liniach tramwajowych i liniach kolejowych przez zarządzających infrastrukturą oraz opracowanie map akustycznych dla tych obiektów,
- kontrola jednostek emitujących hałas oraz egzekwowanie przestrzegania dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku,
- opracowanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem i rozpoczęcie akcji edukacyjnej i informacyjnej społeczeństwa,
- opracowanie planu remontów i modernizacji dróg, torowisk tramwajowych i kolejowych pod kątem ochrony przed hałasem,
- rozpoczęcie inwestycji w postaci budowy ekranów akustycznych oraz zabezpieczeń antywibracyjnych podtorzy tramwajowych itp.,
- wymianę okien na dźwiękoszczelne w budynkach znajdujących się w strefie podwyższonego poziomu hałasu,
- wprowadzenie, w przypadku posiadania danych, zapisu do planu zagospodarowania przestrzennego odnośnie ochrony przed hałasem - wyznaczenie stref ograniczonego użytkowania wokół lotniska, terenów przemysłowych oraz głównych dróg i linii kolejowych wszędzie tam, gdzie przekraczany jest równoważny poziom hałasu wynoszący 55 dB w porze nocy.

lata po 2013 r.:

- inwentaryzację stanu zagrożenia hałasem na terenie powiatu,
- opracowanie mapy akustycznej powiatu będzińskiego oraz na jej podstawie programu ograniczania hałasu na obszarach, na których poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne,
- stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych oraz drogach stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska w powiecie,
- minimalizację emisji hałasu komunikacyjnego poprzez planowe remonty i modernizację dróg,
- ograniczenie hałasu na obszarach miejskich wokół lotnisk, terenów przemysłowych oraz głównych dróg i linii kolejowych do poziomu równoważnego nieprzekraczającego 55 dB (do końca 2010 roku),
- kontynuację programu edukacyjnego i kampanii informacyjnej odnośnie ochrony przed hałasem,
- sukcesywną eliminację z użycia urządzeń, maszyn i środków transportu, których hałaśliwość nie odpowiada standardom Unii Europejskiej.

GOSPODARKA LEŚNA

Cel długoterminowy (do 2020 roku):

- 1) Ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych oraz ich otulin.

Cel krótkoterminowy (do 2013 roku):

- 1) Zwiększenie lesistości powiatu będzińskiego

Dla realizacji tego celu wyznaczono następujące zadanie:

- opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasów niepaństwowych.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Cel długoterminowy (do 2020 roku):

- 1) Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego powiatu poprzez zintensyfikowanie działań związanych z ochroną prawną.

Cel krótkoterminowy (do 2013 roku):

- 1) Realizacja ochrony czynnej w obszarach przyrodniczo cennych, pełne rozpoznanie walorów środowiska przyrodniczego na terenie powiatu.

Dla realizacji tych celów wyznaczono następujące zadania:

- promocja walorów przyrodniczo-krajobrazowych poprzez opracowanie, wydawanie i dystrybucję specjalistycznych publikacji,
- tworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych w obrębie terenów przyrodniczo cennych – w tym przewidzianych do objęcia ochroną prawną (foldery, broszury, tablice informacyjne) – koordynacja, organizacja,
- sporządzenie waloryzacji przyrodniczych w celu pełnego rozpoznania stanu flory i fauny w powiecie,
- tworzenie obszarowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne),
- objęcie ochroną drzew – propozycji pomników przyrody,
- rewaloryzację zabytkowych założeń zieleni (układy urbanistyczne, parki zabytkowe).

ROLNICTWO

Cel długoterminowy (do 2020 roku):

- 1) Dostosowywanie struktur obszarów wiejskich do warunków działania w UE z uwzględnieniem charakteru regionalnego produkcji rolniczej, minimalizacji wpływu gospodarki rolnej na środowisko i rozwoju infrastruktury ochrony środowiska obszarów wiejskich.

Cel krótkoterminowy (do 2013 roku):

- 1) Udział gospodarstw rolnych w programach rolno-środowiskowych oraz zalesianie ekstensywnie użytkowanych gruntów rolnych.

Dla realizacji tych celów wyznaczono następujące zadania:

- udział gospodarstw rolnych w programach rolno-środowiskowych,
- zalesianie gruntów najniższych klas bonitacji.

TURYSTYKA I REKREACJA

Cel długoterminowy (do 2020 roku):

- 1) Wzrost atrakcyjności rekreacyjno-wypoczynkowej powiatu z zachowaniem równowagi ekologicznej obszarów przyrodniczo cennych.

Cel krótkoterminowy (do 2013 roku):

- 1) Promocja walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych powiatu.

Dla realizacji tych celów wyznaczono następujące zadania:

- rozwój sieci tras komunikacji rowerowej na terenie powiatu,
- koordynacja działań związanych z rewitalizacją i adaptacją w celach rekreacyjnych doliny Czarnej Przemszy,
- rewitalizację zbiornika „Rogożnik” wraz z terenami przyległymi (projekt),
- rewitalizację zbiornika „Rogożnik” wraz z terenami przyległymi (realizacja),
- opracowanie długofalowego programu promocji i wykorzystania walorów turystycznych powiatu,
- współudział w organizacji ponadregionalnych wydarzeń turystycznych, ekologicznych, sportowych i kulturalnych.

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Cel długoterminowy (do 2020 roku):

- 1) Wykształcenie u mieszkańców postawy przyjaznej środowisku, racjonalne gospodarowanie i korzystanie z zasobów środowiska naturalnego

Cele szczegółowe to:

- podniesienie wśród mieszkańców świadomości ekologicznej,
- usuwanie złych nawyków takich jak: traktowanie rzek, potoków i lasów jako wysypisk śmieci, spalanie wszystkich śmieci w kotłowniach przydomowych,
- wykształcenie „gustów przyjaznych środowisku” wśród nabywców towarów w celu ograniczenia ilości powstających odpadów,
- wykształcenie proekologicznych zachowań,
- upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy na temat powtórnego wykorzystania odpadów oraz płynących z tego korzyści ekologicznych i ekonomicznych,
- ulepszenie i zwiększenie dostępu społeczeństwa do informacji.

III. OCENA ZGODNOŚCI POŚ Z CELAMI OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYMI NA SZCZEBLU REGIONALNYM

DOKUMENTY REGIONALNE

Programy Ochrony Środowiska są uchwalane przez odpowiednie organy samorządowe. W obowiązującym stanie prawnym dokumenty te nie są aktami prawa miejscowego. Oznacza to, że nie są one zbiorem praw i obowiązków dla przedsiębiorców czy jednostek organizacyjnych nie będących przedsiębiorcami, a więc nie wywołują bezpośrednich skutków prawnych. W zasadzie dokumenty typu POŚ są obowiązujące przede wszystkim dla administracji rządowej i samorządowej różnych szczebli (adresowane są do jej organów). W odniesieniu do sektora gospodarczego wytyczają jednak priorytety, które właśnie poprzez administrację przełożyć się mogą na realizację konkretnych przedsięwzięć.

Najważniejszymi dokumentami, z którymi spójna jest aktualizacja POŚ dla powiatu będzińskiego, są:

„STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2000 – 2020” wydana w Katowicach w lipcu 2005 r.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020”, obowiązuje od dnia przyjęcia jej przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą z dnia 4 lipca 2005 r. Jest to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowanych przez samorząd województwa. Jest zapisem świadomych wyborów społeczności regionu i obrazuje długofalową koncepcję rozwoju, zorientowaną na rozwiązywanie kluczowych problemów i wykorzystywanie pojawiających się szans.

Przyjęty dokument charakteryzuje sytuację w województwie zarówno pod kątem gospodarczym jak również przyrodniczym. Określa zagrożenia i potrzeby, ale również przedstawia cele i zadania oraz ukazuje konkretne działania, których realizacja pozwoli na podnoszenie wartości województwa.

Wśród zidentyfikowanych kluczowych zagadnień dotyczących ochrony środowiska Strategia wymienia:

- brak koordynacji działań w zakresie modernizacji i rozbudowy komunalnej infrastruktury wodno-ściekowej oraz nieracjonalne wykorzystanie istniejących zasobów,
- niewystarczającą gęstość i niski standard energetycznej sieci przesyłowej, powodujący duże obciążenie środowiska,
- nieracjonalne systemy ciepłownicze, cechujące się przestarzałymi obiektami i dużym rozdrobnieniem, generujące wysokie koszty ekonomiczne i środowiskowe w postaci zanieczyszczeń powietrza,
- brak systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami w skali całego kraju,
- nieefektywny ekologicznie system transportowy, generujący hałas o nadmiernym natężeniu, emitujący nadmierne ilości spalin, zanieczyszczający glebę, prowadzący do fragmentacji przestrzeni, w tym korytarzy ekologicznych,
- dużą powierzchnię terenów zdegradowanych oraz przypadkowość i doraźność działań prowadzonych w zakresie ich zagospodarowania,
- przestarzałą i zdegradowaną strukturę urbanistyczną wielu dzielnic oraz słabą intensywność programów rewitalizacji społecznej terenów miejskich i przemysłowych,
- niewystarczającą koordynację regionalnego systemu obszarów chronionych oraz działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych,
- słabą współpracę miast w zakresie realizacji wspólnych projektów, co opóźnia m.in. wykreowanie obszarów metropolitalnych,

- niekorzystny, stereotypowy wizerunek województwa,
- słaby rozwój funkcji pozarolniczych na obszarach wiejskich.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020” przyjmuje za priorytetową sprawę doprowadzenie do stanu gdy województwo śląskie będzie:

- regionem „czystym” we wszystkich składnikach środowiska naturalnego, zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, stwarzającym warunki do zdrowego życia i realizującym zasady zrównoważonego rozwoju,
- regionem o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystyczno-rekreacyjnych, z różnorodną ofertą spędzania czasu wolnego.

„STRATEGIA ROZWOJU POWIATU BĘDZIŃSKIEGO NA LATA 2009-2020”

Ustalenia tego dokumentu będą obowiązywać w powiecie będzińskim od początku roku 2009 do końca roku 2020. Dokument został opracowany przez czeladzką Firmę Doradczą PRC Communications przy współpracy z pracownikami Starostwa Powiatowego w Będzinie oraz Radnymi Powiatowymi. Swoją udział w tworzeniu dokumentu strategicznego mają również mieszkańcy powiatu będzińskiego, którzy brali udział na przełomie lipca i sierpnia 2008 r. w badaniu ankietowym. Nowa strategia jest kontynuacją założeń z poprzedniego dokumentu obowiązującego w latach 2000-2008, dlatego w dużej mierze opiera się na wynikach analizy SWOT przyjętej do opracowania poprzedniego dokumentu.

Strategia określa ściśle powiązane ze sobą priorytetowe działania strategiczne powiatu:

- **Priorytet I:** pełniejsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców we wszystkich sferach: edukacyjnej, bytowej, socjalnej, społecznej i ekonomicznej, co wiąże się z poprawą komfortu życia.
- **Priorytet II:** ożywienie życia gospodarczego regionu poprzez różnego typu przedsięwzięcia m.in. poprawę, jakości obsługi podmiotów gospodarczych, przygotowanie terenów pod inwestycje, inwestycje infrastrukturalne, przygotowanie kadr.
- **Priorytet III:** ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturalnego.

Z ww. priorytetami ściśle powiązane są cele strategiczne, a wśród nich najważniejsze to skupienie się na zatrzymaniu niekorzystnych tendencji demograficznych związanych z ujemnym saldem migracji i przyrostem naturalnym, poprzez zwiększenie komfortu życia oraz rozwój gospodarczy regionu.

Dokument strategiczny oprócz priorytetów i celów na lata 2009-2020 formułuje również misję jaka będzie głównym priorytetem dla władz samorządu powiatowego:

Misją Starostwa Powiatowego w Będzinie jest skuteczna realizacja zadań publicznych na rzecz mieszkańców Powiatu Będzińskiego w sposób zgodny z przepisami prawa.

ANALIZA ZGODNOŚCI PROJEKTU POŚ Z INNYMI DOKUMENTAMI

Biorąc pod uwagę zapisy POŚ dla powiatu będzińskiego oraz odnosząc je do wyżej przedstawionych zapisów innych dokumentów strategicznych, stwierdza się pełną zgodność jego zapisów i integralność z celami i kierunkami innych strategii.

Oceniany dokument jest również zgodny z dokumentami strategicznymi na szczeblu europejskim i krajowym. Założenia tych dokumentów przedstawiono poniżej.

POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. Na najbardziej ogólnym poziomie zostały w nim określone następujące priorytetowe pola aktywności: zmiany klimatu; przyroda i różnorodność biologiczna; środowisko i zdrowie; zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i odpadami.

Najpoważniejsze konsekwencje dziś i w przyszłości dla ochrony środowiska, ale i dla funkcjonowania podmiotów gospodarczych, samorządów, administracji mają dyrektywy odnoszące się do:

- standardów emisji SO₂, NO_x, pyłów zawieszonych i dopuszczalnych emisji tych substancji przez instalacje przemysłowe, energetyczne (w tym spalarnie odpadów) oraz transport,
- zanieczyszczeń emitowanych przez silniki (samochodów, pociągów, samolotów),
- jakości wody pitnej,
- redukcji zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez nawozy i pestycydy,
- ochrony zasobów wodnych i ekosystemów od wody zależnych,
- oczyszczania i odprowadzania ścieków,
- instalacji do przerobu lub utylizacji odpadów,
- gospodarowania odpadami przemysłowymi,
- użytkowania i składowania odpadów niebezpiecznych i toksycznych,
- opakowań i gospodarki odpadami opakowaniowymi,
- ograniczania różnych rodzajów hałasu,
- zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń oraz zarządzania ryzykiem ekologicznym,
- ochrony przyrody, w tym powstrzymania utraty różnorodności biologicznej, m. in. utworzenia europejskiej sieci obszarów Natura 2000.

DOKUMENTY KRAJOWE

Cele i zadania dotyczące ochrony środowiska, wskazujące z reguły na konieczność zmniejszenia presji na środowisko, zawarte są w szeregu krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, obejmujących szeroko rozumiane kwestie planowania gospodarczego, przestrzennego i społecznego.

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (przyjęta uchwałą sejmiku Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009 r.)

„Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” bierze pod uwagę zobowiązania wynikające z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Przy jej opracowywaniu uwzględniono nie tylko strategiczne i programowe dokumenty rządu Rzeczypospolitej Polskiej, ale także Wspólnoty Europejskiej. Polska polityka ekologiczna opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju. Pod kątem ochrony środowiska, PEP ustanowiła następujące cele średniookresowe do 2016 r.:

1. Uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego.
2. Jak najszersze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie.

3. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”, prowadzącą do:
 - proekologicznych zachowań konsumenckich,
 - pro środowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska,
 - organizowania akcji lokalnych służących ochronie środowiska,
 - uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska.
4. Zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska.
5. Stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy.
6. Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym), wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną.
7. Dalsze prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego.
8. Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej. Naczelnym zadaniem będzie dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.
9. Głównymi celami średniookresowymi dla ochrony powierzchni ziemi, a w szczególności dla ochrony gruntów użytkowanych rolniczo jest:
 - rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,
 - przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne,
 - zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.
10. Racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją.
11. Dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.
12. Całkowita likwidacja emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski.
13. Do końca 2015 r. Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych.

14. Utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków.

15. Dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe

IV. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA

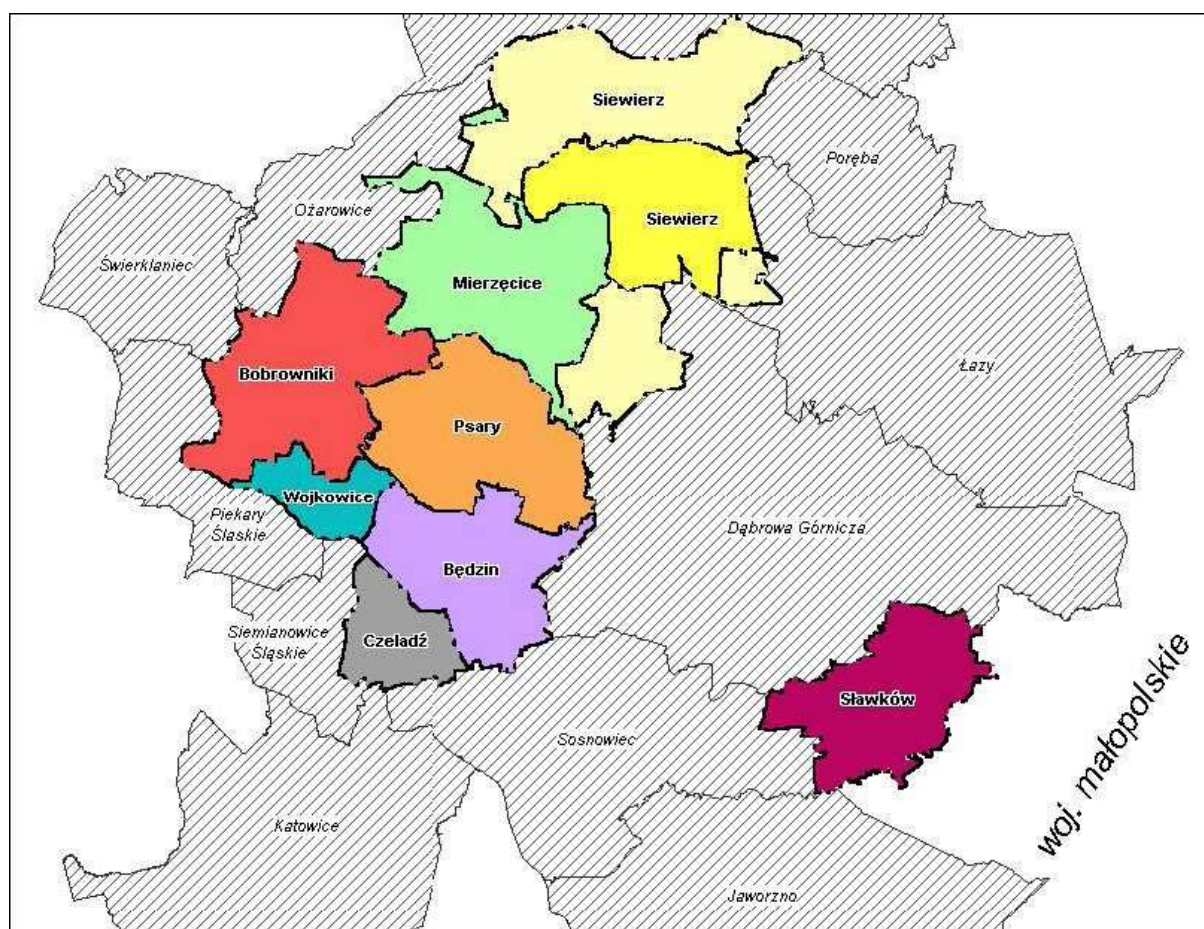
IV.1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU BĘDZIŃSKIEGO

Powiat będziński położony jest na południu Polski, w północno-wschodniej części województwa śląskiego. Jest powiatem ziemskim skupiającym osiem gmin:

- gminy miejskie: Będzin, Czeladź, Sławków, Wojkowice,
- gmina miejsko – wiejska: Siewierz,
- gminy wiejskie: Bobrowniki, Mierzęcice i Psary.

Łącznie wszystkie gminy powiatu zajmują powierzchnię 368,02 km² oraz liczą 151 024 mieszkańców.

Stożenie urbanizacji powiatu wynosi 75,85%.

Rys. 1 Lokalizacja i podział administracyjny powiatu będzińskiego.

Różnorodny charakter gmin wchodzących w skład powiatu zdeterminowany jest przede wszystkim ich związkami z przemysłem ciężkim Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (Czeladź, Będzin, południowa część Wojkowic). Pozostałe gminy leżą już na obrzeżu GOP, z wyjątkiem Siewierza, który stanowi lokalne, historyczne centrum dla otaczających go sołectw, przy czym infrastrukturalnie związany jest także z Zawierciem.

Osią łączącą gminy powiatu jest droga krajowa DK1 i DK86. Duże znaczenie posiada również przebiegająca równoleżnikowo dawna droga E-40 (Kraków- Olkusz – Będzin – Czeladź - Bytom). Istotne znaczenie mają drogi łączące główne szlaki komunikacyjne z Międzynarodowym Portem Lotniczym (MPL) w Pyrzowicach.

Zróźnicowany charakter gmin ma istotne znaczenie z punktu widzenia problemów ochrony środowiska. Środowisko naturalne, południowej silnie zurbanizowanej i uprzemysłowionej części powiatu poddane było wieloletniej presji ze strony przemysłu wydobywczego, metalurgicznego, cementowniczego i energetycznego oraz licznych mniejszych zakładów przemysłowych kooperujących z wymienionymi branżami. Znacząca była również gwałtowna rozbudowa dzielnic mieszkaniowych, nierzadko o charakterze ekstensywnym.

W części północnej, która z wyjątkiem miasta Siewierza ma charakter głównie rolniczy największy wpływ na środowisko miało rolnictwo oraz niewystarczająca infrastruktura komunalna, a także górnictwo odkrywkowe surowców ceramicznych, budowlanych, drogowych etc.

Obecnie, gdy przemysł ciężki na terenie konurbacji (GOP) podlega szybkiej restrukturyzacji, która w znacznym stopniu polega na likwidacji nierentownych zakładów przemysłowych, oprócz nowych problemów związanych ze wzrostem bezrobocia, powstawaniem dzielnic i osiedli, które w wyniku likwidacji zakładu przemysłowego utraciły podstawy ekonomiczne pozostają do rozwiązania problemy pochodzące jeszcze z czasów aktywnej działalności przemysłowej tych zakładów. Wieloletnie zaszłości i zaniedbania w dziedzinie ochrony środowiska muszą być uregulowane w krótkim czasie, przy znacznym niedoborze środków.

IV.2. ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA

W niniejszej „Prognozie...” zwrócono szczególną uwagę na te elementy uwarunkowań przyrodniczych, które rzutować powinny na konstrukcję zasad, kierunków i planowanych rozwiązań w sferze gospodarki odpadami na obszarze powiatu.

PRZYRODA I TERENY CHRONIONE

Powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych na terenie powiatu będzińskiego wynosi 797,0 ha (stan na 2006 rok).

W latach 2004-2008 nie ustanowiono nowych form ochrony przyrody w gminach powiatu, w związku z czym stan obszarów chronionych z programu uchwalonego w 2004 roku należy przyjąć za wciąż obowiązujący.

Ponadto, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 14 kwietnia 2004 r. tekst jednolity (Dz. U. z 2008 r. Nr 151, poz. 1220) centralny rejestr form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-9 prowadzi Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Zgodnie z art.114 tejże ustawy Regionalny dyrektor ochrony środowiska gromadzi dokumentację dotyczącą zasobów, tworów i składników przyrody, a w szczególności cennych ze względów naukowych tworów przyrody, stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,

a także ich siedlisk oraz siedlisk przyrodniczych oraz prowadzi rejestr form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2-4 i 6-9, położonych w całości lub w części na obszarze jego działania.

Do ważniejszych przedsięwzięć dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego zainicjowanych po 2004 roku należy zaliczyć inicjatywę Będzińskiego Stowarzyszenia na

rzecz Ochrony Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturowego „Moje Miasto”, które przystąpiło do realizacji projektu „Wspólna Rzeka”. Projekt ten polega na jak najdokładniejszym oczyszczeniu wód Czarnej Przemszy i optymalnym dla przyrody i mieszkańców terenów przyległych zagospodarowaniu doliny rzeki. Do współdziałania w projekcie zaproszono przedstawicieli gmin: Będzin, Dąbrowa Górnicza, Łazy, Mierzęcice, Mysłowice, Ogrodzieniec, Poręba, Psary, Siewierz, Sosnowiec, Zawiercie. Dołączyli do nich reprezentanci Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej, Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego oraz urzędów marszałkowskiego i wojewódzkiego. Wsparcie naukowe dla projektu zadeklarował Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego. Idea Czarnej Przemszy jako łącznika między miastami spotkała się z znacznym zainteresowaniem gmin zlokalizowanych przy rzece i z pewnością powinna być kontynuowana w przyszłości.

Na uwagę zasługują również inicjatywy lokalne, służące poprawie wizerunku gmin oraz podkreśleniu ich walorów krajobrazowych i turystycznych. Na tle powiatu wyróżnia się w tych działaniach gmina Będzin, w której wykonano:

- projekt „Przebudowy drzewostanu wzdłuż Alei Kołłątaja z uwzględnieniem elementów małej architektury”, którego realizację rozpoczęto w 2004 roku. W ramach prac usunięto chore i zniszczone drzewa i krzewy, a następnie przygotowano teren przed wejściami do podziemi Wzgórza Zamkowego, przygotowując go do nowych nasadzeń;
- projekt „Przebudowa drzewostanu wraz z zagospodarowaniem terenu zieleni miejskiej wzdłuż bulwarów Czarnej Przemszy między Aleją Kołłątaja i pawilonem LIDL, z uwzględnieniem małej architektury”. Wzdłuż bulwarów w obrębie Urzędu Miejskiego usunięto część drzew i krzewów, wykonano plac reprezentacyjny naprzeciw którego wybudowano kładkę dla pieszych. Na terenie placu posadzono drzewa i zamontowano ławki.
- projekt „Rewaloryzacji parku na Wzgórzu Zamkowym”, który zakłada przebudowę zieleni wraz z uwzględnieniem małej architektury, przebudowę infrastruktury.

Miejsca objęte ochroną skupiają się głównie w okolicach miasta Będzina. Należą do nich:

Pomniki przyrody

Uchwałą Rady Miejskiej w Będzinie z 23 VI 1993 r. powołano na terenie miasta trzy obszary chronionego krajobrazu o charakterze wyspowym, mające na celu zachowanie krajobrazów o wysokich wartościach ekologicznych i estetycznych oraz przywrócenia właściwej jakości środowisku naturalnemu i wykorzystaniu go do celów rekreacyjno-turystycznych:

- "Góra Zamkowa" - pow. 6,7 ha; obejmuje wzgórze wraz z zamkiem, parkiem (grabry, buki, jesiony, jawory, klony, lipy drobnolistne, dęby szypułkowe, robinia akacjowa, kasztanowiec zwyczajny; siedliska grądowe) i podziemiami; park został założony przez Jana Gręborskiego w 1801 r.
- "Góra Św. Doroty" - pow. 147,3 ha; wspaniały punkt widokowy o wysokich walorach krajobrazowych; dobrze wykształcone zarośla śródpolne, zwane czyżniami oraz pozostałości muraw kserotermicznych; w drzewostanie dominują brzozy brodawkowate, robinie akacjowe, buki, dęby, jesiony, klony.
- "Las Grodziecki" - 149,3 ha; kompleks leśny (jesiony, jawory, klony, brzozy, dęby szypułkowe, sosny i świerki w wieku ponad 100 lat) z wilgotnymi łąkami; jedyna ostoja fauny leśnej w mieście (myszołów, jastrząb, strzyżyk, dzięcioł duży, grubodziób, sarny, lisy i dziki)

- "Góra Parcina" - proponowany; wartości krajobrazowe, roślinność kserotermiczna – łąkowa.

Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe (proponowane)

- "Góra Kijowa" (Kamionka) - bogactwo form rzeźby, zjawiska krasowe i erozyjne, mozaika lasów liściastych, muraw kserotermicznych, łąk, zarośli śródpolnych, upraw rolnych
- "Park Gzichowski przy Pałacu Mieroszewskich" - 2,62 ha, park założony na początku XIX w.; drzewostan częściowo pochodzący z XX w. - najstarsze okazy to ponad stuletnie jesiony (180-, 160- i 130-letni), 170-letni dąb szypułkowy i grupa 30 jesionów i lip pochodzących z XIX w.; w parku zachowane barokowe figury Bachusa i Flory z piaskowca z 1718 r. autorstwa J.L. Webera
- „Park Ciechanowskich” (Grodziec) - 5,69 ha, park założony w XIX w. z wieloma pomnikowymi drzewami (min: jesion wyniosły, buk pospolity, grab pospolity), objętymi ochroną prawną.
- „Na północ od KWK Grodziec” - występowanie starych zwałowisk i wyrobisk po górniczych oraz cennych przyrodniczo zbiorowisk łąkowych.

Użytki ekologiczne (planowane i proponowane)

- „Dolina Potoku Brzozowickiego” (projektowany) - podmokła dolina o dużej bioróżnorodności; walory hydrologiczne, cenne zbiorowiska roślinności wodnej i nawodnej, łąg olchowo – jesionowy, teren łągowy licznych gatunków ptaków (opracowywana jest dokumentacja)
- „Dolina Potoku Psarskiego” (Łagisza) - siedliska łągowe, zbiorowiska szuwarowe, fragment torfowiska niskiego, walory hydrologiczne
- „Łagisza-Odkrywkowa” – ochrona łąki storczykowej
- "Łąki, ul. Dąbrowska" (Łagisza) – ochrona dobrze rozwiniętych zespołów wilgotnych łąk
- "Warpie" - pozostałości dawnej eksploatacji, charakterystyczne formy powierzchni ziemi, roślinność kserotermiczna
- „Park Rozkówka” (Grodziec) - 28,9 ha, zachowanie stanowiska storczyka kruszczyka błotnego oraz stanowisk innych chronionych gatunków roślin, zachowanie cennego zespołu ptaków.

Inne obiekty o znacznych walorach przyrodniczych

- park „Koszelew” (Warpie) - 4,92 ha, 33 gatunki i odmiany drzew (gł. klony pospolite, kasztanowce białe, brzozy brodawkowate i topole), z których najstarsze osiągnęły 60 lat
- park „Małpi Gaj” (Gzichów) - 9,12 ha, bogate zasoby dendroflory
- park leśny przy willi Ciechanowskich w Grodźcu - 1,89 ha, założony pod koniec XIX w., gł. stare buki.

OBSZAR NATURA 2000

Na terenie powiatu będzińskiego znajduje się Obszar Natura 2000 o nazwie Łąki w Sławkowie. Obejmuje on 4 kompleksy łąk położonych na terenie Sławkowa i Dąbrowy Górniczej, o łącznej powierzchni 172,8 ha. Łąki charakteryzują się dużym zróżnicowaniem uwarunkowań siedliskowych i zbiorowisk roślinnych. Fragmenty zajęte przez zmienno wilgotne łąki są miejscem bytowania dwóch gatunków modraszków *Maculinea nausithous* i *Maculinea teleius*.

W granicach ostoi występują w układzie mozaikowym:

- płaty łąk trzęślicowych *Molinietum caeruleae*,
- zbiorowiska z ostrożniem łąkowym *Cirsietum rivularis*,
- zbiorowisko ze śmiałkiem darniowym *Deschampsia caespitosa*,
- szuwar sitowia leśnego *Scirpetum sylvatici*,
- zbiorowiska ziołoroślowe ze związku *Filipendulion*,
- zbiorowiska torfowisk niskich z *Eriophorum angustifolium* i *Carex davalliana*,
- łąk świeżych *Arrhenatheretum medioeuropaeum*.

Na wyniesieniach terenu miejscami spotyka się słabo wykształcone płaty muraw kserotermicznych. Część powierzchni łąk obecnie nie jest użytkowanych. Płaty częściowo zdegradowane wymagają renaturyzacji, która jest możliwa przy średnim nakładzie sił i środków. Łąki są siedliskiem chronionych, zagrożonych i lokalnie rzadkich gatunków roślin naczyniowych. Rosną tu między innymi:

- kosaciec syberyjski *Iris sibirica*,
- pełnik europejski *Trollius europaeus*,
- goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*,
- kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis*,
- kukułka krwista *Dactylorhiza incarnata*,
- kruszczyk błotny *Epipactis palustris*,
- wyblin jednolistny *Malaxis monophyllos*,
- nasięźrzał pospolity *Ophioglossum vulgatum*,
- zimowit jesienny *Colchicum autumnale*,
- gółka długoostrogowa *Gymnadenia conopsea*,
- listera jajowata *Listera ovata*,
- storczyk samczy *Orchis morio*,
- mieczyk dachówkowaty *Gladiolus imbricatus*,
- bobrek trójlistkowy *Menyanthe trifoliata*,
- wilżyna łąkowa *Ononis arvensis*,
- kosatka kielichowa *Tofieldia calyculata*,
- turzyca *Davalla Carex davalliana*.

WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Cieki powierzchniowe

Powiat będziński położony jest w dorzeczu rzeki Wisły. Głównymi rzekami przepływającymi przez teren powiatu są: Przemsza (Czarna Przemsza) oraz jej dopływy Biała Przemsza i Brynica.

Czarna Przemszę zasilają także potoki Mitręga, Rów Sitna, Smudzówka, Pustkowiec, Szeligowiec, Jordan, Dopływ spod Najdziszowa, Ciek Wojkowicki, Trzebyczka, Pagor, Malinowicki, Sarnowski, Łagiski, Psarski, Pogoria, Brzozowicki, Zagórski, Żelisławicki.

Biała Przemszę zasilają potoki: Bobrek; Kanał Sztolnia, Sztola.

Brynicy zasilają potoki: Rów Michałkowicki, Wielonka, Jaworzniak, Ożarówicki, Czeczówka, Trzonka.

Rzeki Przemsza i Brynica są częściowo uregulowane, Przemsza od granic Siewierza do ujścia, a Brynica od odpływu ze zbiornika Kozłowa Góra do ujścia do Przemszy.

Stan wody w rzekach monitoruje Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Wyniki obserwacji publikowane są na bieżąco przez Biuro Hydrologiczno-Meteorologiczne w Katowicach.

Wody stojące

Na terenie powiatu znajduje się szereg zbiorników wodnych pochodzenia antropogenicznego, jak i naturalnych.

Największe zbiorniki wodne to:

- *Zbiornik Kuźnica Warężyńska (Pogoria IV)* w wyrobisku kopalni piasków podsadzkowych „Kuźnica Warężyńska” zlokalizowany na rzece Czarnej Przemszy wraz z dopływem z Mitręgi. Zbiornik położony jest na terenach gmin Dąbrowa Górnicza i Siewierz. Powierzchnia całkowita zbiornika wynosić będzie ok. 600 ha, z tego 108 ha w gminie Siewierz.
- *Zbiornik Przeczycze (Zalew Przeczyczo-Siewierski)* - położony na terenach gmin Siewierz oraz Mierzęcice. Zbiornik zlokalizowany jest na rzece Przemszy. Ogólna powierzchnia zbiornika wynosi ok. 470 ha;
- *Jezioro Rogoźnickie I i II* – położone na terenie gminy Bobrowniki. Oba sztuczne zbiorniki wodne są pochodzenia antropogenicznego (wyrobiska po piaskowe) i zlokalizowane są na potoku Jaworznik. Ogólna powierzchnia zbiorników wynosi ok. 38,5 ha.

Na terenie powiatu występują również stawy rybne, najwięcej w gminie Siewierz, w dolinie potoku Mitręga. Stawy te mają łączną powierzchnię ponad 40 ha.

Ponadto prawie w każdej z gmin występują lokalne niewielkie stawy lub zalewiska:

- w Czeladzi stawy przy ul. Staszica,
- w Wojkowicach zbiorniki wód dołowych przy Brynicy, użytkowane przez Kompanię Węglową S.A. Zakład Piekary,
- w Sławkowie niewielkie zbiorniki przy ul. Fabrycznej w dolinie Białej Przemszy oraz przy ul. Browarnej i ul. Kabana,
- w Siewierzu zbiorniki rekreacyjne przy ul. Suchej o pow. ~1,5 ha.

Na terenie gminy Siewierz w przyszłości powstaną zbiorniki wodne w wyrobiskach kruszyw:

- zbiornik „Siewierz”, o pow. 68 ha - aktualna powierzchnia zbiornika w wyrobisku Górniczych Zakładów Dolomitowych S.A. wynosi ok. 10 ha,
- zbiornik „Nowa Wioska”, o pow. 14 ha,
- zbiornik „Podleśna” 38 ha, w wyrobisku dolomitów eksploatowanych przez Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „PROMAG” Sp. z o.o.

Jakość wód powierzchniowych w ciekach.

Dla oceny jakości wód powierzchniowych w latach 2006-2007 prowadzone były:

- **monitoring diagnostyczny** - ocena na podstawie 43 wskaźników jakości wody,
- **monitoring operacyjny** - ocena na podstawie 30 wskaźników jakości wody,

Monitoring diagnostyczny i operacyjny prowadzone są wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 roku w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. nr 32, poz. 284), które utraciło moc z dniem 1 stycznia 2005 r. Uwzględniając określone w ww. rozporządzeniu wartości referencyjne można stwierdzić, że woda w monitorowanych ciekach odpowiada III, IV i V klasie jakości.

- **monitoring pod kątem bytowania ryb** - ocena wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 października 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody śródlądowe będące środowiskiem życia ryb w warunkach

naturalnych (Dz. U. nr 176, poz.1455). Badane wody w Brynicy, Centurii i Białej Przemszy nie spełniają wymagań rozporządzenia.

- **monitoring wód ujmowanych do celów zaopatrzenia w wodę ludności** - ocena wg rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz. U. nr 204, poz. 1728). Wody badane są powyżej ujęć na Przemszy i Zbiornika Kozłowa Góra i jakością odpowiadają klasie A3 i poniżej A3.

Analizując wyniki badań zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla powiatu będzińskiego stwierdzono, że wszystkie monitorowane cieki przepływające przez powiat będziński prowadziły wody:

- klasy III, IV i V w 2007 roku
- klasy IV i V w 2006 roku
- ponadnormatywne w 2003-2004 roku.

Z badanych i ocenianych wód:

- klasie III odpowiadały – Pagor i Strumień Błędowski,
- klasie IV odpowiadały – Przemsza, Biała Przemsza, Biała, Trzebyczka, Pagor, Jaworznik, Brynica do zbiornika Kozłowa Góra,
- klasie V odpowiadały – Biała Przemsza (od Koziego Brodu) i jej dopływy Kozi Bród, Bobrek, Przemsza od ujścia Białej Przemszy wraz z dopływem Brynica, Brynica od zb. Kozłowa Góra do ujścia wraz z dopływami Szarlejka, Jaworznik, Wielonka, Dopływ spod Michałkowic,

W latach ubiegłych potok Psarski prowadził wody zanieczyszczone bakteriologicznie (ściekami sanitarnymi). Aktualny stan wód w tym cieku nie jest znany bowiem obecnie nie prowadzi się na tym potoku monitoringu.

Rzeka Przemsza, na odcinku powyżej Zbiornika Przeczyce prowadzi wody klasy IV, w rejonie zbiornika Kuźnica Warężyńska następuje polepszenie jakości do klasy A3 na ujściu w Będzinie, natomiast w dalszej trasie do ujścia następuje stopniowe zanieczyszczenie dopływami. Dopływające wody Brynicy powodują spadek jakości wody do klasy V.

Wody rzeki Białej Przemszy zaliczane są do wód klasy IV, głównie za sprawą zanieczyszczeń ścieków sanitarnych. Najbardziej zanieczyszczone dopływy rzeki to Bobrek i Kozi Bród zakwalifikowane do V klasy czystości wód.

Brynica do Zbiornika Kozłowa Góra prowadzi wody klasy IV, poniżej, aż do ujścia jej dopływy z terenów zurbanizowanych obniżają jakość wód do klasy V.

Prowadzone w ubiegłych latach inwestycje w infrastrukturę komunalną owocują stopniową poprawą jakości wód w ciekach. W zlewni Przemszy poprawę taką zaobserwowano w granicach Siewierza, gdzie wybudowano nową oczyszczalnię ścieków i skanalizowano najstarszą część miasta. W zlewni potoku Wielonka na poprawę jakości wód wpływ miała budowa kanalizacji w dzielnicy Grodziec w Będzinie oraz w centralnej i wschodniej części Wojkowic, a w zlewni potoku Jaworznik rozbudowa sieci kanalizacyjnej w gminie Bobrowniki.

Na jakość rzek najistotniejszy wpływ ma odprowadzanie ścieków komunalnych (stężenie tlenu w wodzie, podwyższenie zawartości związków organicznych i biogennych, zanieczyszczenie bakteryjne), dopływ wód z nawożonych pól (związki azotu i fosforu) oraz w mniejszym już obecnie stopniu odprowadzanie ścieków przemysłowych i wymywanie substancji ze starych składowisk odpadów przemysłowych (metale ciężkie, chlorki i siarczany). W przypadku chlorków i siarczanów wciąż duży ich ładunek zrzucany jest wraz z wodami dołowymi pochodzącymi z czynnych i zlikwidowanych zakładów górniczych.

Ponadto z dróg, parkingów i placów składowych do wód przedostają się także związki ropopochodne, zrzucane do cieków wraz z wodami opadowymi.

Dalsza poprawa jakości wód w ciekach powierzchniowych uwarunkowana jest:

- zwiększeniem udziału w wodach zrzucanych do wód płynących wód oczyszczonych,
- identyfikacją i likwidacją źródeł zanieczyszczeń (także lokalnych),

- budową nowych i modernizacją starych sieci kanalizacyjnych,
- budową nowych i modernizacją przestarzałych oczyszczalni,
- koordynacją działań z powiatami sąsiednimi.

Jakość wód w zbiornikach powierzchniowych

Jakość wód w największych zbiornikach wodnych powiatu: (Kuźnica Warężyńska, Zbiornik Przeczyce, Jezioro Rogoźnickie I i II) zależy głównie od jakości wód w ciekach dopływowych. Zbiorniki wodne Przeczyce oraz Kuźnica Warężyńska nie były dotychczas objęte badaniami monitoringowymi. Prowadzone są natomiast badania jakości wód w Zbiorniku Kozłowa Góra, z którego wody ujmowane są do celów pitnych.

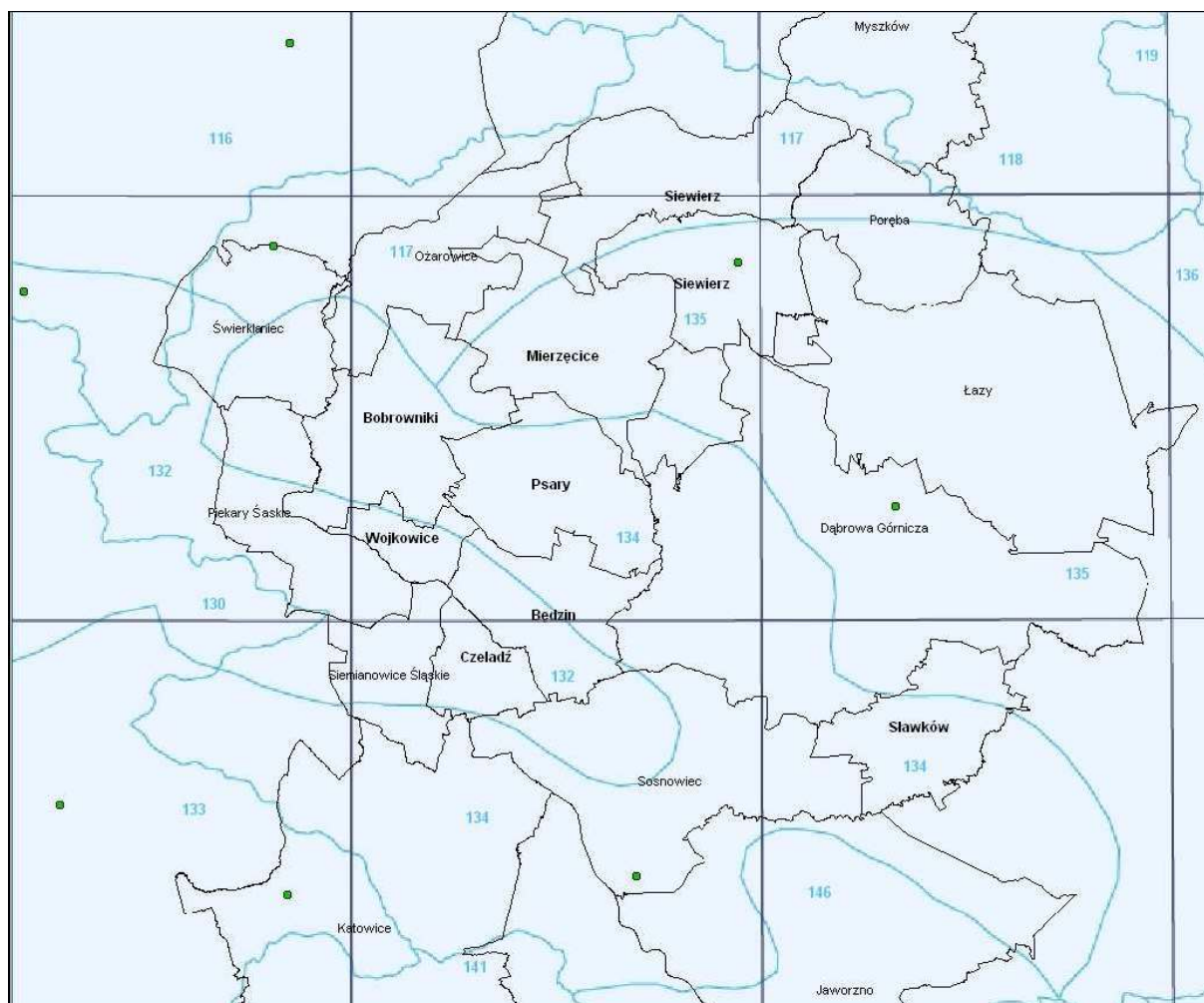
WODY PODZIEMNE

Obszar powiatu będzińskiego położony jest w zasięgu sześciu Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP):

- czwartorzędowy GZWP 455 - „Dąbrowa Górnicza”,
- czwartorzędowy GZWP 453 - „Bór Biskupi”,
- triasowy GZWP 327 - "Lubliniec - Myszków",
- triasowy GZWP 329 - "Bytom",
- triasowy GZWP 454 - "Olkusz-Zawiercie",
- karboński GZWP 456 - "Będzin".

Niezależnie od wyżej wymienionej nomenklatury w rejonie wyznaczono jednolite części wód podziemnych (JCWPd):

- JCWPd 132 – obejmujący swym zasięgiem m.in. Będzin, Czeladź, Wojkowice;
- JCWPd 134 – obejmujący swym zasięgiem m.in.: Będzin, Psary, Bobrowniki, Sławków oraz w niewielkim zakresie Czeladź, Wojkowice, Mierzęcice, Siewierz;
- JCWPd 135 – obejmujący swym zasięgiem m.in.: Siewierz, Sławków, Mierzęcice i w niewielkim zakresie Psary i Bobrowniki;
- JCWPd 117 – obejmujący swym zasięgiem m.in.: Siewierz, Mierzęcice, Bobrowniki.

Rozmieszczenie jednolitych części wód podziemnych (135, 117, 134, 132) oraz punktów monitoringu na tle mapy administracyjnej.

Zbiorniki czwartorzędowe występują w zasięgu współczesnych i kopalnych dolin rzecznych (Czarnej i Białej Przemszy). Są to zbiorniki o charakterze porowym występujące w piaskach i żwirach. Skład chemiczny tego piętra jest zazwyczaj bardzo zróżnicowany. Dominują wody typu $\text{HCO}_3\text{-SO}_4\text{-Cl-Ca-Mg}$. Poziomy czwartorzędowe są hydrogeologicznie odkryte. Zasilanie tych poziomów odbywa się na całej powierzchni zbiorników bezpośrednio przez opady atmosferyczne. Infiltracja wód opadowych do zbiorników czwartorzędowych powoduje, że w rejonach zurbanizowanych, gdzie migracja zanieczyszczeń jest stosunkowo łatwa jakość wód jest niska (klasa IV). W terenach nie poddanych tak silnej antropopresji jakość wód jest lepsza (klasa II, III).

Dla **zbiorników triasowych** głównymi poziomami wodonośnymi są poziomy wapienia muszlowego i retu rozdzielone marglistymi utworami dolnej części warstw gogolińskich. Na skutek redukcji miąższości oraz sztucznie wywołanych połączeń hydraulicznych, warstwy te utraciły swój izolacyjny charakter i traktuje się je jako jeden kompleks wodonośny zwany serią węglanową triasu. Kolektorem wód są tutaj wapień i zdolomityzowane wapień z przewarstwieniami margli. Poziom jest zasilany bezpośrednio opadami oraz pośrednio poprzez przesiąkanie z innych warstw. Skład chemiczny tego piętra jest bardzo zróżnicowany.

Dominują wody typu $\text{HCO}_3\text{-SO}_4\text{-Ca-Mg}$, $\text{HCO}_3\text{-SO}_4\text{-Ca-Mg-Na}$. Również jakość wód jest zróżnicowana: od klasy II (Mierzęcice, Bobrowniki, Rogoźnik) przez klasę III (Będzin-Małobądz, Czeladź, Sławków, Podwarpie, Siewierz), aż do klasy IV (Będzin-Grodziec).

Karbońskie zbiorniki wód podziemnych są typu szczelinowo – porowego. Kolektorem wód są piaskowce. W rejonach gdzie prowadzone jest odwadnianie starych kopalń poziom wód karbońskich utrzymywany jest sztucznie na głębokości 100 – 300 m. W rejonach, gdzie wychodnie warstw karbońskich zalegają płytko i gdzie nie występuje konieczność odwadniania zwierciadło wód karbońskich zalega płytko. Sytuacja taka występuje w Psarach, Mierzęcicach i Będzinie – Łagiszy, oraz częściowo w Będzinie - Grodźcu. Zasilanie utworów karbońskich następuje na ich bezpośrednich wychodniach lub przez przepuszczalne utwory czwartorzędu i triasu. Wody karbońskie, pod względem hydrochemicznym wody, zaliczamy do typu wiele jonowego: HCO₃-SO₄-Ca-Mg, HCO₃-Cl-Ca-Mg, HCO₃-Ca-Na. Charakteryzują je podwyższone zawartości chlorków, siarczanów, żelaza (do 5,6 mg/l) i manganu (do 3,0 mg/l). W większości przypadków wody te można zaliczyć do klas: II i III.

Zbiorniki wód podziemnych (GZWP) oraz JCWPd podlegają ochronie i objęte są sieciami monitoringu:

- krajowa: Czeladź (2228/K), Będzin (2229/K), Będzin (2230/K), Malinowice (2684/K), Dąbie (2685/K), Siewierz (1898/K),
- regionalna: Mierzęcice (0002/R), Będzin-Małobądz (0019/R), Piekary Śląskie – Bobrowniki (0057/R), Rogoźnik (0006/R), Sławków (0020/R), Podwarpie (0003/R).

Jakość wód podziemnych

Na terenie Powiatu Będzińskiego WIOŚ Katowice monitoruje jakość wód podziemnych w 12 punktach ich poboru.

Badania jakości wód podziemnych prowadzi także Państwowy Instytut Geologiczny (PIG), przy czym na terenie powiatu będzińskiego jakość wód podziemnych monitorowana jest przez PIG w 4 punktach: Czeladź – Przełajka, Będzin – Grodziec, Malinowice (Psary) i Dąbie (Psary). W roku 2007 stwierdzono, że w rejonie gminy Psary jakość wody odpowiada klasie II, w Czeladzi - Przełajce klasie III, a w Będzinie – Grodźcu klasie IV.

Na terenie powiatu będzińskiego badania jakości wody używanej do spożycia przez ludzi wykonuje PSSE w Dąbrowie Górniczej. Badania są wykonywane zgodnie z obowiązującym prawem raz na kwartał. Na zlecenie poszczególnych przedsiębiorstw wodociągowych badania wód prowadzą także:

- Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska Sp. z o.o. w Katowicach,
- Zakład Inżynierii Środowiska „Eko Projekt” w Pszczynie,
- PSSE Będzin.

Dodatkowo PSSE w Dąbrowie Górniczej wykonuje okresowe badania na zawartość pestycydów chloroorganicznych. I tak w III kwartale 2007 r. badania przeprowadzono w następujących punktach:

- Żeliszawice – studnia H-2,
- Czeladź ul. Szpitalna – studnia S-2,
- Będzin ul. Siemońska 25 – woda powierzchniowa z rzeki Czarna Przemsza.

Badania te nie wykazały przekroczeń pestycydów.

W obszarze powiatu będzińskiego jakość wód ujmowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe i dostarczanych do sieci wodociągowej spełnia wymagania bakteriologiczne i fizykochemiczne, jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi. Zdarzają się jednak przekroczenia, np. w III kwartale 2007 roku PSSE wykazała, że:

- azotany wykryto w wodzie pochodzącej z ujęcia głębinowego „Rozkówka”,
- badania wody w lipcu na ujęciu głębinowym S-2 Czeladź ul. Szpitalna wykazały przekroczenia zawartości azotanów;
- badania wody z ujęcia głębinowego H-2 w Żeliszawicach wykazały utrzymujące się przekroczenia zawartości azotanów. W związku z powyższym mieszkańcy Żeliszawic zaopatrywani są w wodę z ujęcia Kopalnia Dolomitu.

– w Psarach woda warunkowo nadawała się do spożycia przez ludzi do dnia 31.07.2007 r. (decyzja z dnia 14.08.2007 r. Nr NSHK/4560-2/33/691/2007 dot. nie wyrażenia zgody na warunkową eksploatację ujęcia głębinowego SM-3 w Malinowicach przy ulicy Szkolnej). Od

dnia 24.09.2007 r. woda nadaje się do spożycia w związku z włączeniem do eksploatacji Stacji Uzdatniania Wody w Malinowicach przy ul. Wiejskiej.

Najczęstsze przekroczenia ponadnormatywne jakości wód dotyczą:

- twardości – ujęcia wód podziemnych w Będzinie (Rozkówka) Czeladzi (Szpitalna) i sieć w Wojkowicach. W tym celu miesza się wodę o podwyższonej twardości z ujęć z miękką wodą z sieci GWP.
- żelaza – sieci wodociągowe w Wojkowicach (Osiedle Płaka) i ujęcia wód podziemnych w Bobrownikach, Psarach, Mierzęcicach,
- manganu – ujęcie wód podziemnych w Psarach (ujecie Wiejska),
- azotanów – ujęcia wód podziemnych ze strefą zasilania z użytków rolnych Będzin (Rozkówka), Czeladź (Szpitalna (ujecie S-2)), Siewierz (Żeliszawice (ujecie H-2)),
- bakterii – ujęcie wód podziemnych w Będzinie (Rozkówka).

Wysokie stężenia okresowe azotanów utrzymują się również na ujęciach w Mierzęcicach (Przeczyce i Ośrodek Zdrowia).

Jednocześnie w 1996 r. na zlecenie RZGW Gliwice wykonano dokumentację pt. „Wyznaczenie na obszarze działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach wód wrażliwych oraz obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych wraz z opracowaniem projektów programów działań dla tych obszarów”, która nie wskazuje jednoznacznie na występowanie na terenie powiatu obszarów wrażliwych na związki azotu.

Podsumowując należy wskazać, że na jakość ujmowanych wód wpływ mają zanieczyszczenie obszarów zasilania ujęć oraz zanieczyszczenia związkami azotu z nawożenia pól.

POWIETRZE

Stan powietrza w powiecie będzińskim został opisany w ocenianym dokumencie na podstawie wyników badań zawartych w opracowaniu pt.: „Szósta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2007 rok” wykonanym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Opracowanie zostało wykonane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2008 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. Nr 52, poz. 310) powiat będziński został zaliczony do strefy tarnogórsko – będzińskiej (PL.24.10.z.03).

Przy ocenie jakości powietrza pod kątem zawartości ozonu województwo śląskie zostało podzielone na trzy strefy. Powiat będziński został zakwalifikowany do strefy śląskiej.

Ocena stref pod kątem zanieczyszczenia powietrza została dokonana z uwzględnieniem dwóch grup: ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin.

W pierwszym przypadku, z uwagi na ochronę zdrowia ludzi brane były pod uwagę następujące zanieczyszczenia: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, ołów, tlenek węgla, ozon oraz pył zawieszony PM10.

W drugim, ze względu na ochronę roślin brane są pod uwagę następujące zanieczyszczenia: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Na podstawie uzyskanych wyników z pomiarów zanieczyszczeń powietrza strefom przypisuje się klasy czystości powietrza. Klasyfikacja stref przeprowadzona w oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza polega na zaliczeniu strefy do jednej z trzech klas:

A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych,

B – na terenie strefy występują stężenia zanieczyszczenia powyżej poziomu dopuszczalnego lecz nie przekraczające poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,

C – na terenie strefy rejestrowane są stężenia zanieczyszczenia powyżej poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji – lub powyżej poziomów dopuszczalnych, jeżeli margines tolerancji nie jest określony.

Zaliczenie strefy do klasy C oznacza potrzebę opracowywania Programu Ochrony Powietrza – POP.

Z uzyskanych wyników pomiarów wynika, iż nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych stężeń dla tlenków azotu i dwutlenku siarki w obrębie strefy, a co za tym idzie cała strefa tarnogórsko-będzińska została zakwalifikowana jako klasa A pod względem ochrony roślin.

Ocena jakości powietrza wg kryterium ochrony zdrowia wykazała przekroczenia dopuszczalnych wartości dla pyłu zawieszonego i benzo(a)pirenu. O ile przekroczenie średniorocznych wartości dopuszczalnych w przypadku pyłu zawieszonego jest niewielkie ($42 \mu\text{g}/\text{m}^3$ przy dopuszczalnym $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$), to średnioroczne wartości stężeń benzo(a)pirenu przekroczone są ośmiokrotnie ($8,1 \text{ ng}/\text{m}^3$ przy dopuszczalnym $1 \text{ ng}/\text{m}^3$) i jest jednym z największych w całym województwie. Stężenia pozostałych badanych zanieczyszczeń nie przekraczają wartości dopuszczalnych. Główną przyczyną występowania przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, zaś w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na przekroczenia jest również napływ zanieczyszczeń spoza granic strefy. Na terenie strefy śląskiej tak jak w obszarze całego województwa śląskiego stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu wyrażonego jako AOT 40, wskaźnik ten na terenie tła regionalnego uśredniony dla kolejnych 3 lat wyniósł $24953 \mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$ przy dopuszczalnym poziomie $18000 \mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$. Strefa śląska została zaliczona do klasy C pod względem ochrony zdrowia i ochrony roślin ze względu na przekroczenia poziomu ozonu.

Uzyskane wyniki pomiarów stężeń pyłu PM10, ozonu oraz benzo(a)pirenu w strefie tarnogórsko-będzińskiej są wystarczające do podjęcia decyzji o potrzebie realizacji programu ochrony powietrza z uwagi na przekraczanie wartości dopuszczalnych.

Włączenie powiatu będzińskiego do strefy tarnogórsko-będzińskiej nieco zaciemnia faktyczny stan zanieczyszczenia powietrza w powiecie będzińskim. Do zakwalifikowania strefy tarnogórsko-będzińskiej do klasy C ze względu na przekroczenie dopuszczalnych stężeń benzo(a)pirenu mogły w znacznym stopniu przyczynić się zanieczyszczenia z powiatu zawierciańskiego, w którym w roku 2007 zanotowano 28 przekroczeń poziomu 24 godzinnego.

W raporcie o stanie środowiska w województwie śląskim za rok 2006 powiat będziński był klasyfikowany osobno. Dla wszystkich badanych zanieczyszczeń powiat będziński został zakwalifikowany do klasy A (poziomy stężenie nie przekraczające poziomów dopuszczalnych) zarówno jeżeli chodzi o ochronę zdrowia ludzi jak i ochronę roślin.

Ocenę stanu jakości powietrza w powiecie będzińskim w roku 2007 uzyskano na podstawie opracowania Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowionych w Katowicach „Ocena zanieczyszczenia powietrza w województwie śląskim w 2004 roku w oparciu o modelowanie matematyczne ze szczególnym uwzględnieniem wpływu różnych źródeł emisji i zastosowanych parametrów do obliczeń dla dwutlenku siarki, tlenków azotu, pyłu zawieszonego PM10, benzenu, ołowiu i tlenku węgla”. W ramach Państwowego Monitoringu Powietrza przewidziane jest utworzenie stacji pomiarowych w latach 2008-2009.

Jako główne źródła generujące zanieczyszczenia powietrza związane z przemysłem należy traktować „Elektrociepłownię Będzin” oraz „Elektrownię Łagisza”. Oba zakłady zostały w ostatnich latach zmodernizowane co przyczyniło się do polepszenia jakości powietrza na terenie powiatu. Do zmniejszenia ilości emitowanych zanieczyszczeń przyczyniło się np.:

- zainstalowanie w EC „Będzin” elektrofiltrów o skuteczności odpylania 99,5%,
- uruchomienie przez EC „Będzin” instalacji obniżających ilości tlenków azotu, powstających w procesie spalania węgla i oleju opałowego,
- zainstalowanie przez Elektrownię Łagisza dysz dopalających OFA,
- wyposażenie kotłów w instalacje odsiarczania spalin,
- zamontowanie na blokach 1,2,6 i 7 Elektrowni Łagisza palników niskoazotujących HTRN.

Na terenie powiatu Będzińskiego realizowana jest również strategia Południowego Koncernu Energetycznego S.A., czego efektem jest budowa nowego bloku w Łagiszy. Ma to bardzo duże znaczenie w procesie dostosowywania stanu powietrza do surowych norm ekologicznych wynikających z prawa Unii Europejskiej.

GLEBY

Program Ochrony Środowiska w powiecie będzińskim ocenia gleby na podstawie badań przeprowadzonych w gminach Bobrowniki, Mierzęcice, Siewierz, Sławków, Wojkowice.

Biorąc pod uwagę wyniki tych badań stwierdzono, że w powiecie będzińskim przeważają gleby złej jakości, głównie klasy bonitacji IVb i V, które stanowią ponad 70% ogółu gruntów rolnych. Dodatkowo ich i tak niską wartość obniżył wieloletni proces degradacji, głównie na skutek zanieczyszczeń przemysłowych, nieprawidłowości w stosowaniu nawozów mineralnych i środków ochrony roślin oraz emisja zanieczyszczeń ze stosunkowo gęstej sieci dróg. Lokalnie w dolinach rzek i potoków (Jaworznik i Wielonka) gleby narażone są na procesy erozyjne. W celu zmniejszenia poziomu stężeń badanych metali ciężkich na przebadanych użytkach rolnych zalecane jest uprawianie na nich roślin pobierających duże ilości metali ciężkich, jak również poprawiających strukturę gleby. Plony tych roślin nie mogą być przeznaczone do bezpośredniego spożycia przez ludzi czy też zwierzęta lecz do wykorzystania przemysłowego. Do roślin takich należą: rzepak, którego nasiona powinny być przeznaczone na produkcję oleju służącego jako komponent paliw do pojazdów mechanicznych, ziemniaki do produkcji spirytusu jako dodatku do paliw, len, konopie, wierzba z przeznaczeniem na opał.

W obecnej chwili dostępne są wyniki badań gleb przeprowadzone na zlecenie Zarządu Powiatu Będzińskiego przez Okręgową Stację Chemiczno – Rolniczą w Gliwicach (umowa zawarta dnia 27. 05. 2008 roku).

Okręgową Stacją Chemiczno – Rolniczą w Gliwicach wykonano badanie próbek glebowych pobranych w 102 wyznaczonych punktach z terenu gminy Psary o powierzchni 2550 ha, oraz w 60 wyznaczonych punktach z terenu Miasta Będzina o powierzchni 1495 ha.

Badania przeprowadzono w zakresie oznaczenia:

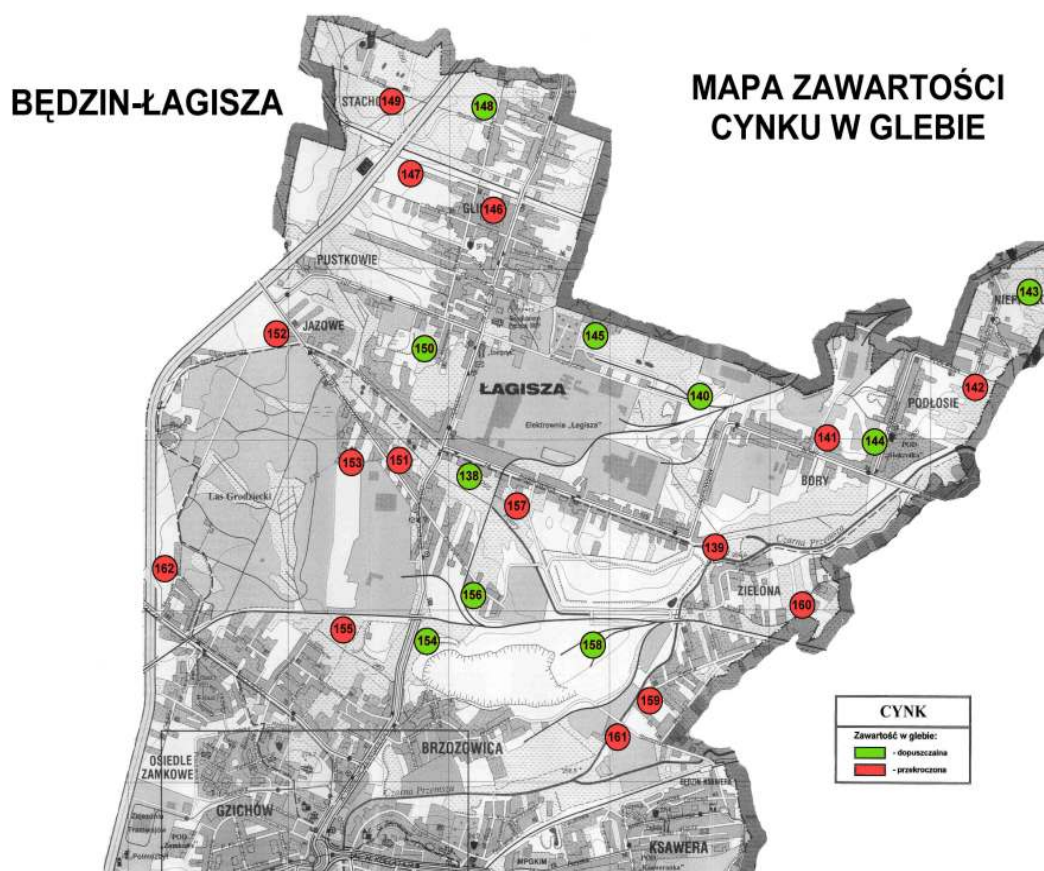
- a. pH, zawartości makroskładników (P, K, Mg),
- b. zawartości metali ciężkich (Pb, Cd i Zn),

Dotyczyły one obszarów miasta Będzina- dzielnicy Łagisza i dzielnicy Grodziec.

Wyniki badań wykonanych zgodnie ze zleceniem na obszarze Miasta Będzin w dzielnicy Łagisza pozwalają stwierdzić, że przebadane użytki rolne należą do kategorii agronomicznej lekkiej, bardzo lekkiej i średniej z wyraźną przewagą lekkiej i bardzo lekkiej (92%). Celem badania odczynu gleby (pH) jest określenie potrzeb jej wapnowania, natomiast badania zawartości fosforu, potasu i magnezu jest określenie ich ilości w celu zastosowania odpowiedniego nawożenia w zależności od potrzeb roślin. Analiza odczynu i zasobności gleby wykazała ich zróżnicowanie z przewagą lekko kwaśnych i zasadowych (76%) w związku z tym potrzeby wapnowania użytków rolnych z których pobrano 25 próbek określono jako zbędne i ograniczone (92%). Zawartość makroskładników tj. fosforu, potasu i magnezu jest zróżnicowana z przewagą bardzo niskiej (48%) w przypadku fosforu, niskiej i bardzo niskiej (84%) w przypadku potasu, oraz bardzo wysokiej i wysokiej (80%) w przypadku magnezu.

Uzyskane wyniki zawartości metali ciężkich: ołowiu, kadmu i cynku w glebie w dzielnicy Łagisza w większości punktów nie mieszczą się w granicach wartości dopuszczalnej, a największe to ponad pięciokrotne przekroczenie dopuszczalnej zawartości ołowiu, prawie trzykrotne przekroczenie dopuszczalnej zawartości kadmu i ponad sześciokrotne cynku w punkcie GR/446/14(151) usytuowanym na ugorowanych gruntach

ornych w dzielnicy Łagisza. Szczegółowa analiza zawartości metali ciężkich w próbkach gleby pobranych w poszczególnych punktach przedstawia się następująco: w 13 (52%) punktach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej zawartości ołowiu, w 12 (48%) kadmu i w 15 (60%) punktach przekroczenie dopuszczalnej zawartości cynku, najwyższe zawartości metali ciężkich stwierdzono w punktach: GR/446/14 (151) - nieużytek w Łagiszy, GR/446/24(161) - łąka w Łagiszy i GR/446/16(153) - nieużytek w Łagiszy. Tylko w 10 (40%) punktach nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej zawartości badanych metali ciężkich, natomiast w 12 (48%) punktach stwierdzono przekroczenie wszystkich badanych metali ciężkich w 2(8%) punktach przekroczenie jednego spośród badanych metali ciężkich i w 1 (4%) punkcie przekroczenie dwóch badanych metali ciężkich. Najniższe zawartości metali ciężkich wykazano w punktach: GR/446/19(156) - łąka nie użytkowana w Łagiszy oraz GR/446/1(138) i GR/446/13(150) - nieużytki w Łagiszy. Poniższa mapa przedstawia rozmieszczenie punktów poboru próbek dla zbadania zawartości cynku w glebie.

Źródło: materiały udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Będzinie

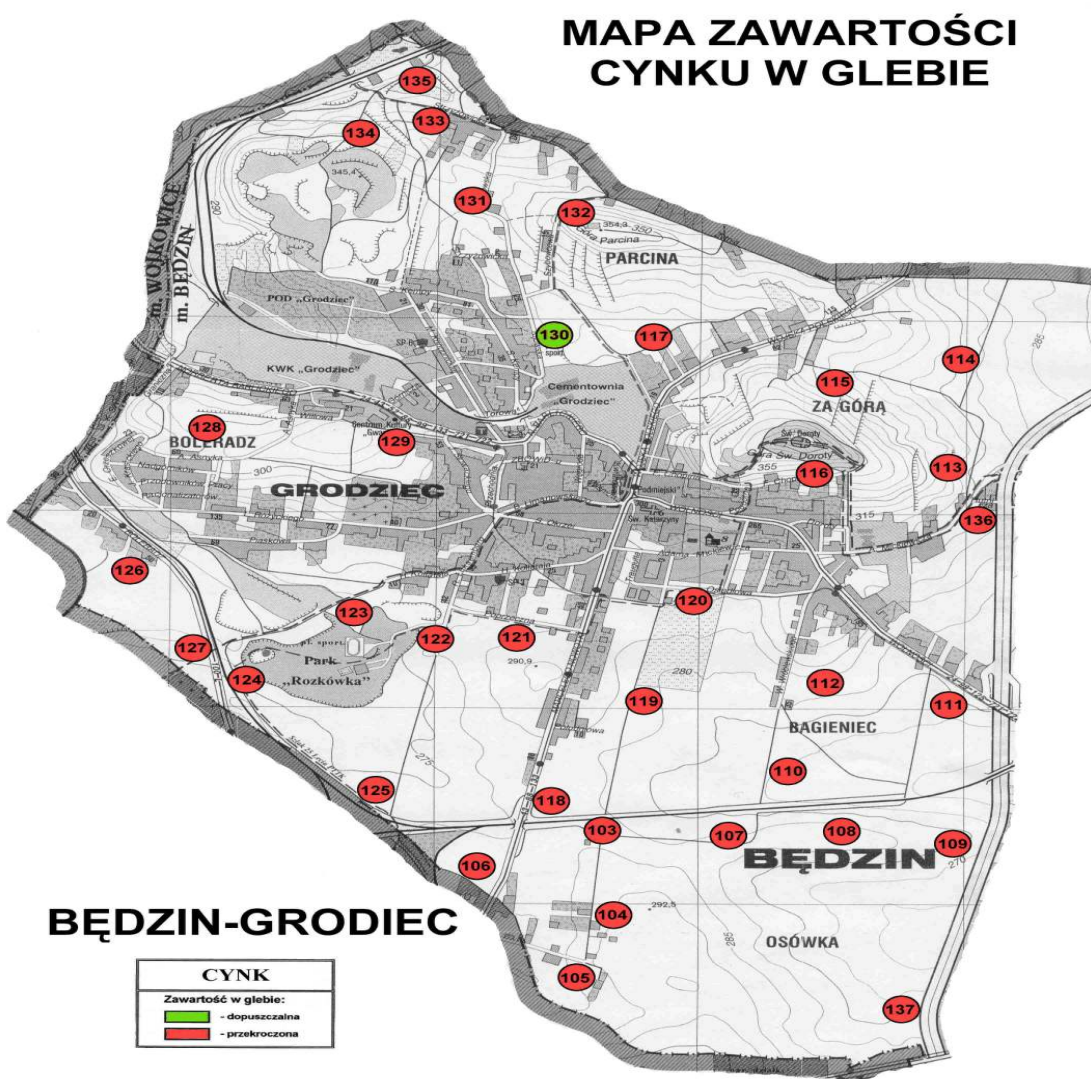
Wyniki badań wykonanych zgodnie ze zleceniem na obszarze Miasta Będzin w Dzielnicy Grodziec wskazują, że przebadane użytki rolne należą do kategorii agronomicznej lekkiej i bardzo lekkiej z wyraźną przewagą lekkiej (71%). Analiza odczynu i zasobności gleby wykazała, że są to gleby zasadowe, obojętne i lekko kwaśne z przewagą zasadowych i obojętnych (94%) w związku z tym potrzeby wapnowania użytków rolnych z których pobrano 35 próbek gleby określono jako zbędne i ograniczone (100%) Zawartość makroskładników tj. fosforu, potasu i magnezu jest zróżnicowana z przewagą bardzo wysokiej (49%) w przypadku fosforu, średniej (37%) i bardzo wysokiej (37%) w przypadku potasu, oraz bardzo wysokiej i wysokiej (94%) w przypadku magnezu w związku z powyższym w przypadku uprawy użytków rolnych zarówno w Dzielnicy Łagisza jak i Grodziec należy stosować odpowiednie nawożenie.

Uzyskane wyniki zawartości metali ciężkich: ołowiu, kadmu i cynku w glebie w Dzielnicy Grodziec w większości punktów nie mieszczą się w granicach wartości dopuszczalnej a największe to ponad dwukrotne przekroczenie dopuszczalnej zawartości ołowiu, ponad pięciokrotne przekroczenie dopuszczalnej zawartości kadmu i ponad siedmiokrotne cynku w punkcie GR/426/35(137) usytuowanym na ugorowanych gruntach ornym w dzielnicy Grodziec. Szczegółowa analiza zawartości metali ciężkich w próbkach gleby pobranych w poszczególnych punktach przedstawia się następująco: w 25 (71,4%) punktach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej zawartości ołowiu, w 22 (62,9%) kadmu i w 34 (97,1%) punktach przekroczenie dopuszczalnej zawartości cynku.

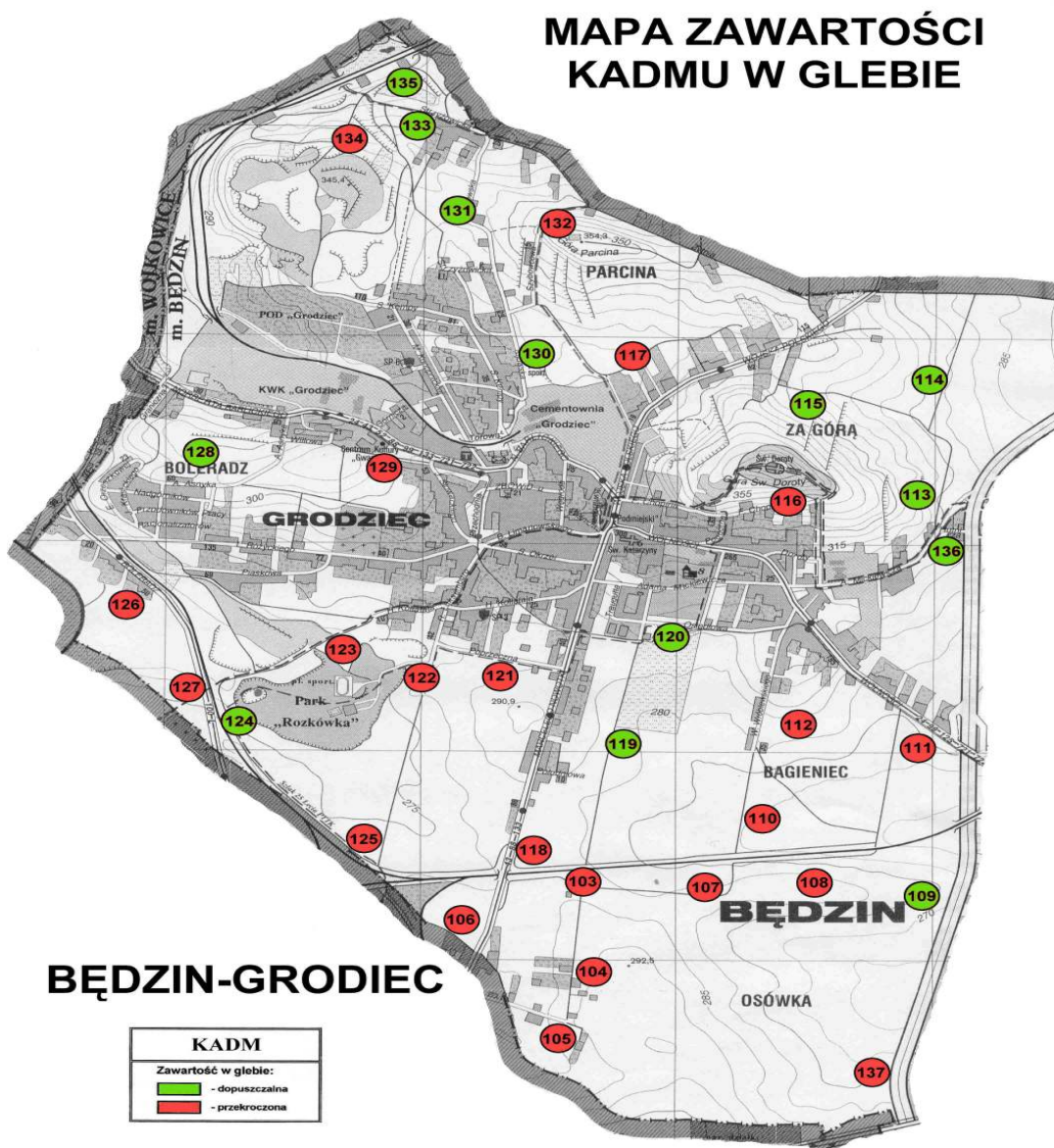
Najwyższe zawartości metali ciężkich stwierdzono w punktach: - GR/426/35(137)-ugór w Grodźcu, GR/426/24(126) łąka w Grodźcu, GR/426/23(125) plantacja marchwi w Grodźcu.

Tylko w 1 (2,8%) punkcie nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej zawartości badanych metali ciężkich, natomiast w 21 (60%) punktach stwierdzono przekroczenie wszystkich badanych metali ciężkich w 8 (22,9%) punktach przekroczenie jednego spośród badanych metali ciężkich i w 5 (14,3%) punktach przekroczenie dwóch badanych metali ciężkich. Najniższe zawartości metali ciężkich wykazano w punktach:

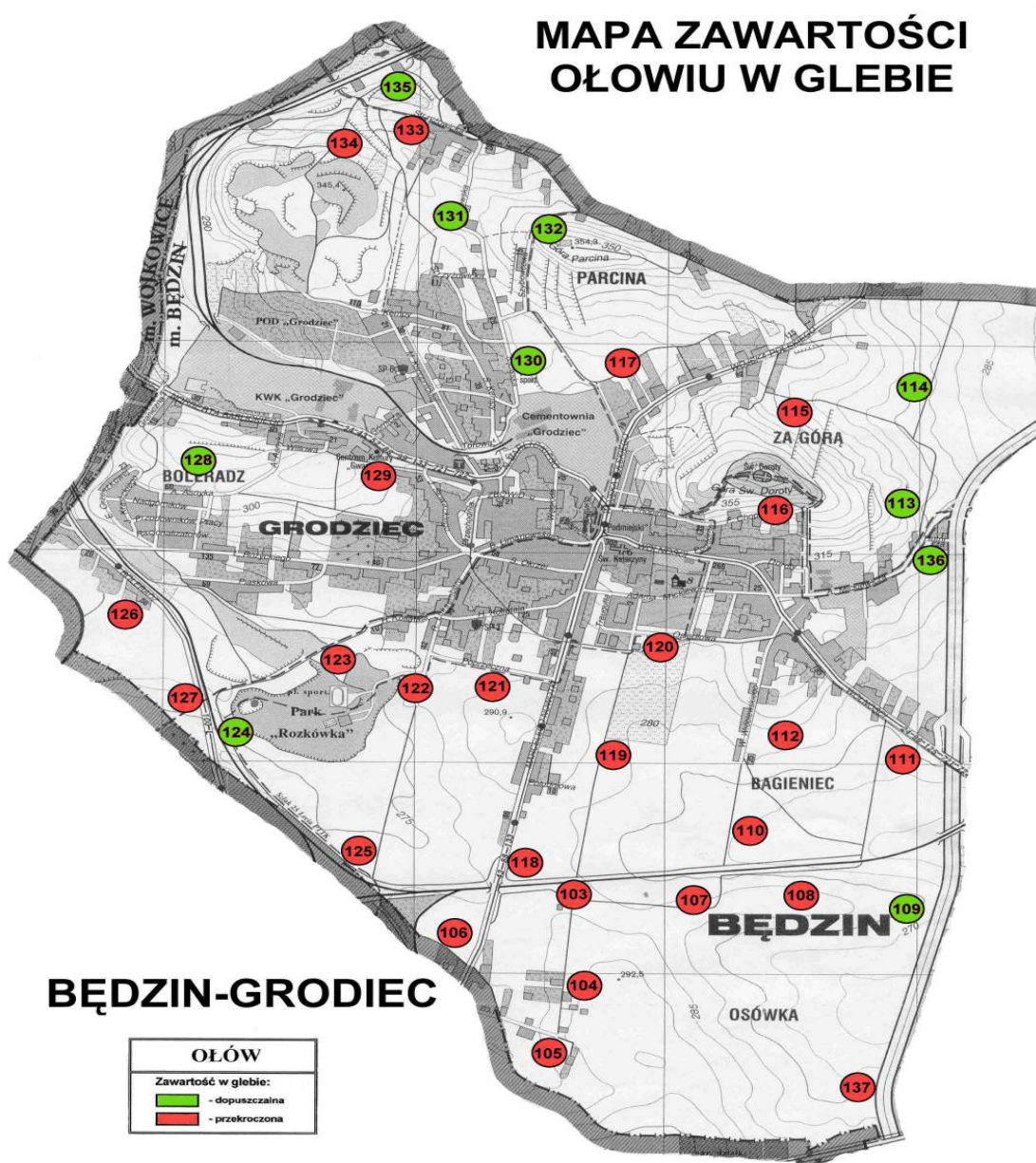
GR/426/26(130) i GR/426/34(136) łąki w Grodźcu, oraz GR/426/29(131) nieużytek w Grodźcu. Poniżej zamieszczone są mapy przedstawiające pobory próbek i wyniki pomiarów dla cynku, ołowiu i kadmu.

Źródło: materiały udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Będzinie

Źródło: materiały udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Będzinie

Źródło: materiały udostępnione przez Starostwo Powiatowe w Będzinie

Uzyskane wyniki zawartości metali ciężkich: ołowiu, kadmu i cynku w glebie w większości punktów nie mieszczą się w granicach wartości dopuszczalnej a największe to ponad dziesięciokrotne przekroczenie dopuszczalnej zawartości kadmu i cynku w punkcie GR/376/58 usytuowanym na łące w Strzyżowicach. Szczegółowa analiza zawartości metali ciężkich w próbkach gleby pobranych w poszczególnych punktach przedstawia się następująco: w 54 (53%) punktach stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej zawartości ołowiu, w 44 (43%) kadmu i w 71 (prawie 70%) punktach przekroczenie dopuszczalnej zawartości cynku, najwyższe zawartości metali ciężkich

stwierdzono w punktach: GR/376/58-łąka w Strzyżowicach i GR/376/87 w Brzękowicach, oraz w punktach GR/376/83 grunty orne (zboże) i GR/376/82 grunty orne (ziemniaki) w Górze Siewierskiej.

Tylko w 28 (27,5%) punktach nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej zawartości badanych metali ciężkich, natomiast w 41 (40,2%) punktach stwierdzono przekroczenie wszystkich badanych metali ciężkich, w 20(19,6%) punktach przekroczenie jednego spośród badanych metali ciężkich i w 13 (12,7%) punktach przekroczenie dwóch badanych metali ciężkich. Najniższe zawartości metali ciężkich wykazano w punktach: GR/376/41 grunt nie użytkowany w Sarnowie, GR/376/67 łąka w Dąbie Chrobakowe, oraz w punkcie GR/376/38 grunt orny (zboże) w Preczowie.

Uzyskane wyniki badania zawartości metali ciężkich w glebie w pobranych 102 próbkach kwalifikują użytki rolne (74 punkty - 72,5%) gdzie stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej zawartości metali ciężkich jednego, dwóch czy też trzech pod uprawę roślin nie przeznaczonych do spożycia przez ludzi i zwierzęta tj. roślin przemysłowych np. energetycznych takich jak:

- rzepak, którego nasiona należy przeznaczyć na produkcję oleju służącego jako komponent paliw do pojazdów mechanicznych,
- ziemniaki do produkcji spirytusu jako dodatek do paliw,
- len, konopie: włókno na sznury, pakuły itp., nasiona na olej przemysłowy,
- wierzba z przeznaczeniem na opał.

Można też uprawiać na lepszych polach zboża i trawy z przeznaczeniem nasion na materiał siewny itp.

LASY

Powierzchnia lasów powiatu będzińskiego stanowiących własność Skarbu Państwa nad którymi nadzór sprawują Nadleśnictwa Siewierz, Świerklaniec i Chrzanów wynosiła (2007 r.) 4482,96 ha, natomiast powierzchnia lasów, które nie stanowią własności Skarbu Państwa nad którymi nadzór sprawuje starosta na podstawie art. 5 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity: Dz. U z 2005 r. Nr 45, poz.435 z późn. zm.) wynosiła w 2007 r. 2900,70 ha.

W warunkach powiatu będzińskiego funkcje rekreacyjne o charakterze zorganizowanym dotyczą przede wszystkim kompleksu lasów siewierskich, jak również na terenie gmin Siewierz, Mierzęcice i Sławków (znakowane szlaki turystyczne, miejsca parkingowe, lokalne drogi leśne przydatne do turystyki rowerowej), natomiast ekstensywny charakter ww. funkcji odnosi się do pozostałych, rozproszonych, niewielkich fragmentów lasów – zwłaszcza w południowej części powiatu.

Aktualny operat urzędzeniowy dla lasów Nadleśnictwa Siewierz obejmującego przeważającą część lasów powiatu, określa strukturę typów siedliskowych lasu oraz ich zgodność ze składem gatunkowym drzewostanów. Powierzchniowo dominują:

- bór mieszany wilgotny – 24,8% ogólnej powierzchni nadleśnictwa,
- bór świeży – 14,8% ogólnej powierzchni nadleśnictwa,
- bór mieszany świeży – 14,3% ogólnej powierzchni nadleśnictwa.

Najliczniejszym gatunkiem występującym w nadleśnictwie jest sosna (66% powierzchni leśnej). Tworzy ona drzewostany pochodzenia sztucznego, z reguły jednogatunkowe i jednowiekowe. Średni wiek dominujących drzewostanów w nadleśnictwie wynosi 59 lat, Drugim gatunkiem panującym jest brzoza, która zajmuje 14,1% powierzchni leśnej.

Drzewostany dębowe zajmują 6,4% powierzchni leśnej i 4,9% ogólnego zapasu. Pozostałe gatunki (za wyjątkiem drzewostanów bukowych i olchowych) występują na niewielkich powierzchniach i nie mają większego znaczenia gospodarczego.

Na obszarze administrowanym przez Nadleśnictwo Świerklaniec głównym typem siedliskowym jest siedlisko lasu mieszanego wilgotnego zajmujące 33,5% powierzchni

leśnej, natomiast pozostałe siedliska lasowe i lasowe mieszane zajmują 31,8% powierzchni.

Siedliska borowe występują na 34,7% omawianej powierzchni. Dominującym gatunkiem panującym jest brzoza brodawkowata, która zajmuje 33,7% powierzchni. Drugim pod względem udziału gatunkiem jest sosna pospolita zajmująca 33,3% powierzchni. Dąb pospolity zajmuje 10,1% powierzchni. Wg „Planu Urządzenia Lasu na okres od 01.01.2003 r. do 31.12.2012 r.” Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych zaliczyła lasy nadleśnictwa Świerklaniec do stref uszkodzeń przemysłowych (I, II, i III strefy).

Gmina Sławków znajduje się na obszarze działania Nadleśnictwa Chrzanów. Głównym siedliskiem na terenach Nadleśnictwa Chrzanów jest siedlisko boru świerkowego zajmujące 51,8% powierzchni leśnej, natomiast pozostałe siedliska borowe i mieszane zajmują około 34,5% powierzchni. Żyzne siedliska lasowe występują na 13,7% omawianej powierzchni. Dominującym gatunkiem panującym jest sosna zwyczajna, która zajmuje 78% powierzchni. Występujące na siedliskach borowych drzewostany są jednowiekowe z domieszką dębu, buka i modrzewia. Drugim pod względem udziału gatunkiem jest brzoza brodawkowata zajmująca 16% powierzchni. Wspólnie z sosną tworzy jednopiętrowe drzewostany z domieszką dębu, olchy, świerka i modrzewia. Buk pospolity zajmuje 3,3% powierzchni i jako gatunek główny występuje na świeżych i wilgotnych siedliskach lasów mieszanych. Lesistość terenów administrowanych przez Nadleśnictwo Chrzanów na obszarze gminy Sławków wynosi 32,9%.

SUROWCE MINERALNE

Na terenie powiatu będzińskiego rozpoznano i udokumentowano zarówno złoża kopalin podstawowych występujących tylko w niektórych regionach kraju np. węgiel kamienny, rudy cynku i ołowiu jak również kopaliny pospolite występujące dość powszechnie na terenie całego kraju np. piaski czy gliny.

Obecnie na terenie powiatu prowadzi się eksploatację złóż tylko w gminie Siewierz i Sławków. Surowce eksploatowane to: dolomity, kamienie drogowe i budowlane, kruszywo naturalne - żwiry, pospółki i piaski, piaski podsadzkowe, piaski formierskie, surowce ilaste ceramiki budowlanej.

Zgodnie z obowiązującym prawem, złoża surowców mineralnych oraz obszary ich perspektywnego występowania podlegają ochronie i należy je uwzględnić przy opracowywaniu studiów uwarunkowań i w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

W czerwcu 2007r na zlecenie „Elektrowni Łagisza zostały wykonane pomiary promieniowania elektromagnetycznego na jakie narażeni są mieszkańcy powiatu Będzińskiego. Firma „Ekobud” z Zabrze dokonała pomiarów w zakresie częstotliwości 50 Hz oraz 300 MHz-300GHz. Badania nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów.

V. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA OCENIANEGO DOKUMENTU

Z punktu widzenia projektu POŚ dla powiatu będzińskiego podstawowych zagrożeń dla powiatu należy dopatrywać w:

- 1) zagrożeniach naturalnych takich jak:
 - susze i pożary;
 - powódzie;
 - erozja gleb;
 - występowaniu deformacji nieciągłych;
- 2) zagrożeniach pochodzenia antropogenicznego:

- pozostałościach po działalności przemysłowej nieistniejących obecnie zakładów;
- wysokim stopniu uprzemysłowienia regionu;
- wysokim stężeniu zanieczyszczeń powietrza spowodowanym przemysłowym charakterem regionu oraz dużą ilością zanieczyszczeń pochodzących z emisji niskiej;
- niedostatecznym stopniu skanalizowania terenu powiatu;

Kluczowymi aspektami ochrony środowiska na terenie powiatu są:

- ochrona środowiska przyrodniczego przed nadmierną presją antropogeniczną (zagrożenie zachowania odpowiednich struktur i powiązań ekologicznych, niewłaściwie prowadzone zabiegi fitosanitarne i pielęgnacyjne, gospodarka leśna),
- ryzyko powodziowe (brak należytej retencji wodnej w miastach, wsiach i terenach niezurbanizowanych),
- gospodarka wodno – ściekowa (jako źródło zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych).

VI. WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU Odstąpienia od realizacji POŚ

Programy Ochrony Środowiska są dokumentami, których głównym celem jest określenie dla danej jednostki terytorialnej drogi do osiągnięcia celów w przedmiotowej dziedzinie, ustalonych wcześniej na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Należy przez to rozumieć to, że odstąpienie od wdrażania zapisów przedmiotowego dokumentu oznaczać będzie odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska w kontekście szerszej perspektywy postrzegania tej problematyki.

W przypadku braku realizacji POŚ dla powiatu będzińskiego, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu ochrony środowiska. Brak realizacji POŚ przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska.

Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska są funkcją czasu, środków finansowych pozostających w dyspozycji budżetu państwa, samorządów i podmiotów gospodarczych oraz aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska a także ewolucji ekosystemów i gatunków, w tym sukcesji.

Brak realizacji POŚ przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku, zwłaszcza w zakresie: jakości wód podziemnych i powierzchniowych, terenów pozostających pod presją szkodliwego oddziaływania ruchu komunikacyjnego, zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną.

Pozostawienie przyrody bez jakiegokolwiek ingerencji człowieka ma niemal zawsze pozytywny skutek ponieważ wzrasta jej naturalność, wykształca się właściwa struktura i funkcje biocenoz oraz pełnia różnorodności biologicznej. Tylko w niewielu przypadkach, kiedy ochronie podlegają ekosystemy niestabilne, np. łąki, wymagana jest stała ingerencja człowieka w celu utrwalenia konkretnych stadiów sukcesyjnych. W przypadku łąk jest to koszenie. Przy maksymalnym ograniczeniu negatywnego wpływu na przyrodę podejmowanych inwestycji jest duża szansa na poprawę stanu przyrody.

VII. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Prognoza oddziaływania na środowisko opracowywana dla strategicznych dokumentów z założenia nie jest dokumentacją szczegółową, ponieważ jej głównym celem jest

odniesienie zasadniczej treści dokumentu do polityki ekologicznej oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a także określenie trendu całościowej polityki ochrony środowiska z punktu widzenia potrzeby jej realizacji. Prognoza ta w ogólny, strategiczny sposób rozważa korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji POŚ bądź odstąpienia od tejże realizacji.

Zidentyfikowane oddziaływania na środowisko poszczególnych celów i kierunków wynikających z POŚ dla powiatu będzińskiego w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiskowych, znajdują się poniżej.

Zastosowano następujące oznaczenia w matrycy oddziaływań:

Rodzaje oddziaływań – definicje:

Bezpośrednie (**B**) - bez interwału czasowego, bez przekształcenia substancji, bez procesów pośrednich np. wycinka drzew – na krajobraz, budowa drogi – zniszczenie powierzchni gruntów

Pośrednie (**P**) - z interwałem czasowym, z przekształceniem substancji, z procesami pośrednimi np. wycinka drzew – na zwierzęta, budowa drogi – na wodę, rośliny

Charakter prawdopodobnych oddziaływań:

- Prawdopodobne **umiarkowane negatywne oddziaływanie**
- 0 Prawdopodobny **brak oddziaływania**
- Prawdopodobne **pozytywne oddziaływanie**
- Prawdopodobne **oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym jak i negatywnym**

MATRYCA ŚRODOWISKOWYCH ODDZIAŁYWAŃ POŚ

Cele i kierunki działania	POWIETRZE										
	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	Natura 2000
CEL DŁUGOTERMINOWY: Ograniczenie niskiej emisji pochodzącej ze źródeł zorganizowanych.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza i promowanie stosowania nowoczesnych kotłów węglowych, kotłów gazowych i na biomasę.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Kontynuacja programu ograniczenia niskiej emisji dla obiektów komunalnych i innych.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Dofinansowanie działań modernizacyjnych indywidualnych systemów ogrzewania.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
CEL KRÓTKOTERMINOWY: Rozbudowa i modernizacja systemów ciepłowniczych w powiecie	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
CEL KRÓTKOTERMINOWY: Redukcja niskiej emisji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Termomodernizacja obiektu szkolnego w Wojkowicach ul. Licealna 1	P	P	P	O	O	P	O	P	O	P	P
Termomodernizacja wraz z nadbudowa PMDK w Będzinie, ul. Powstańców Śląskich 1	P	P	P	O	O	P	O	P	O	P	P

Projekt termomodernizacji SOSW w Gołuchowicach k/Siewierza	P	P	P	O	O	P	O	O	P	O	P	O	P
Projekt termomodernizacji, wykonanie I etapu termomodernizacji /wymiana okien/ Zespół Szkół Specjalnych w Czeladzi, ul. Szpitalna 85	P	P	P	O	O	P	O	O	P	O	P	O	P
Projekt termomodernizacji Domu Dziecka im. D. Savio w Sarnowie, ul. Wiejska 104	P	P	P	O	O	P	O	O	P	O	P	O	P
Termomodernizacja budynków mieszkalnych	P	P	P	O	O	P	O	O	P	O	P	O	P
GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA													
CEL DŁUGO I KRÓTKOTERMINOWY: Ograniczenie zagrożeń dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Analiza stanu oczyszczania wód deszczowych z terenów przemysłowych, placów składowych, baz transportowych, dróg oraz parkingów	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Budowa kanalizacji deszczowej w drogach wojewódzkich i powiatowych o długości ok. 10 km	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Ustanowienie stref ochrony ujęć wód podziemnych w obszarach GZPW i UZPW w ramach ochrony ujęć wody pitnej	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Budowa i rozbudowa komunalnych oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji (do roku 2015), w tym: - budowa oczyszczalni w Siewierzu, Mierzęcicach, Psarach, Stawkowie, -rozbudowa oczyszczalni w Wojkowicach, Bobrownikach, - modernizacja istniejących oczyszczalni w ramach dostosowania do obowiązujących przepisów i wymagań	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Propagowanie oczyszczalni przydomowych w miejscach, gdzie jak wynika z planów zagospodarowania przestrzennego, brak będzie systemów kanalizacji	P	P	P	P	B	P	P	B	P	P	B	P	P	P
Propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych	P	P	P	P	P	P	P	B	P	P	P	P	P	P
Rozbudowa, modernizacja i wymiana istniejących sieci kanalizacyjnych realizowanych w ramach zadań wynikających z „wieloletnich programów modernizacji i rozwoju gospodarki wodno-ściekowej	P	P	P	P	P	B	P	B	P	P	B	P	P	P
Kontrola zrzutów ścieków sanitarnych (głównie z prywatnych posesji) i przemysłowych (z zakładów produkcyjno-usługowych) do kanalizacji deszczowej	P	P	P	P	P	B	P	B	P	P	B	P	P	P
Prowadzenie ścisłego nadzoru i kontroli w zakresie prawidłowej eksploatacji szamb w nieskanalizowanych terenach do czasu docelowego uporządkowania gospodarki ściekowej w tych rejonach	P	P	P	P	P	B	P	B	P	P	B	P	P	P
Kontrola wywozu oraz postępowania ze ściekami i odpadami rolniczymi (gnojowica, kiszonka)	P	P	P	P	P	B	P	B	P	P	B	P	P	P
Usuwanie zanieczyszczonych osadów dennych rzek, potoków i rowów po uporządkowaniu gospodarki wodno-ściekowej	P	P	P	P	P	B	P	B	P	P	B	P	P	P
CEL DŁUGO i KRÓTKOTERMINOWY: Kształtowanie zrównoważonego odpływu wód z terenów powiatu (w tym wyeliminowanie zagrożeń wylewów rzek i potoków)	P	P	P	P	P	B	P	B	P	P	B	P	B	P
Aktualizacja powiatowego planu ochrony przed powodzią w obszarze zlewni rzek Przemszy, Białej Przemszy i Brynicy	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Realizacja powiatowego planu ochrony przed powodzią	P	P	P	P	P	B	P	B	P	P	B	P	P	P
Udział w tworzeniu wojewódzkiego systemu małej retencji w tym wdrażanie programów	P	P	P	P	P	B	P	B	P	P	B	P	P	P

Gospodarka nieruchomościami Skarbu Państwa pokrytymi wodami stojącymi i w rowach w myśl Ustawy z dnia 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. z 2004 r. Dz. U. Nr 261, poz. 2603 z późn. zmianami)	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
Melioracje wodne i leśne w gminach: Mierzęcice, Będzin, Psaty poprzez wykonanie rowów odwadniających, odwodnienie podmokłych lasów	B	P	B	B	B	P	B	B	B	P	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
Melioracje wodne i leśne w gminie Sławków. Wykonanie rowów odwadniających, odwodnienie podmokłych lasów	B	P	B	B	B	P	B	B	B	P	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
Doskonalenie programu małej retencji w lasach.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Kształtowanie postaw racjonalnego i oszczędnego użytkowania wody.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Wzrost wiedzy na temat budowy i odbudowy leśnych zasobów wodnych	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Bieżąca regulacja potoków w powiecie, administrowanych przez SZMiUW w Katowicach: Mitręga, Smudzówka, Żeliszawicki, Trzebyczka, Pagor, Psarski, Wielonka, Jaworznik, Trzonia, Pustkowiec, Ciek Wojkowicki. Łączna długość w/w cieków wynosi ok. 54,65km. (Koszt regulacji wg SZMiUW wynosi ok. 142 tys. zł/rok)																					
Bieżąca konserwacja wałów przeciwpowodziowych w powiecie, na ciekach administrowanych przez SZMiUW w Katowicach: Wielonka, Jaworznik, Trzebyczka. Łączna długość w/w cieków wynosi ok. 9,2km	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Roboty remontowe na ciekach administrowanych przez SZMiUW w Katowicach: Jaworznik, Wielonka, Ciek Wojkowicki, Żeliszawicki, Pustkowiec, Pagor. Łączna długość w/w cieków wynosi ok. 11,2km	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Bieżąca konserwacja rzek w powiecie (łączny koszt wg RZGW 1,5 mln zł/rok)	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Regulacja cieków, rowów i wód stojących administrowanych przez gminy lub stanowiących własność gminy	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Regulacja rowów i wód stojących stanowiących własność prywatną	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Projekty i budowa ekologicznych oczyszczalni ścieków dla powiatowych budynków użyteczności publicznej bez możliwości włączenia ich do sieci kanalizacji (m.in. dom dziecka w Sarnowie)	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Gospodarka nieruchomościami Skarbu Państwa pokrytymi wodami stojącymi i w rowach w myśl Ustawy z dnia 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. z 2004 r. Dz. U. Nr 261, poz. 2603 z późn. zmianami), w tym renowacja rowów odwadniających na terenach zielonych	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Odwodnienia dróg powiatowych, w tym budowa systemów podczyszczających wody opadowe spływające z dróg z zawieszin piaskowych i ropopochodnych przed odprowadzeniem do gruntu lub cieków	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
CEL DŁUGO i KRÓTKOTERMINOWY: Racjonalizacja zużycia wody i zabezpieczenie potrzeb w zakresie zaopatrzenia w wodę.	O	P	O	O	P	O	O	P	O	P	O	P	O	P	P	P	P	P	P
Rozbudowa i modernizacja komunalnych systemów zaopatrzenia w wodę i ujęć wód (sieci, ujęcia, systemy uzdatniania, monitorowania i poprawy jakości wody itp.)	O	P	O	O	P	O	O	P	O	P	O	P	O	P	P	P	P	P	P
Rozbudowa, modernizacja i wymiana istniejących sieci kanalizacyjnych realizowanych w ramach zadań wynikających z „wieloletnich programów modernizacji i rozwoju gospodarki wodno-ściekowych	O	P	O	O	P	O	O	P	O	P	O	P	O	P	P	P	P	P	P

<p>Budowa systemów wykorzystania: – ścieków oczyszczonych, – wód deszczowych, – wód z odwadniania pokładów zlikwidowanych kopalń węgla kamiennego, – wód z odwadniania zakładów kopalni kamienia (np. ujęcia GZD SA w Siewierzu)</p>	O	P	O	O	O	P	O	P	P	P	P	P	P	P	
	HAŁAS														
	<p>CEL DŁUGO i KRÓTKOTERMINOWY : Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla środowiska powiatu będzińskiego poprzez obniżenie natężenia do poziomu obowiązujących standardów</p>	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
		P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
		P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
	<p>Opracowanie map i programów akustycznych</p>	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
		P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
	<p>Budowa ekranów akustycznych i wprowadzenie innych zabezpieczeń przed hałasem (np. montaż okien dźwiękoszczelnych)</p>	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
		P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
	<p>Zakupy i wdrażanie maszyn i urządzeń o nowoczesnych rozwiązaniach technicznych pozwalających na niższą emisję hałasu do środowiska oraz zmniejszenie zużycia energii elektrycznej</p>	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
P		P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
GOSPODARKA LEŚNA															
<p>CEL DŁUGOTERMINOWY : Ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych oraz ich otulin</p>	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	
<p>CEL KRÓTKOTERMINOWY: Zwiększenie lesistości powiatu będzińskiego</p>	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	

Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasów niepaństwowych	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE																			
CEL DŁUGOTERMINOWY: Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego powiatu poprzez zintensyfikowanie działań związanych z ochroną prawną	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
CEL KRÓTKOTERMINOWY : Realizacja ochrony czynnej w obszarach przyrodniczo cennych, pełne rozpoznanie walorów środowiska przyrodniczego na terenie powiatu	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Promocja walorów przyrodniczo-krajobrazowych poprzez opracowanie, wydawanie i dystrybucję specjalistycznych publikacji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Tworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych w obrębie terenów przyrodniczo cennych – w tym przewidzianych do objęcia ochroną prawną (foldery, broszury, tablice informacyjne) – koordynacja, organizacja	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Sporządzenie waloryzacji przyrodniczych w celu pełnego rozpoznania stanu flory i fauny w powiecie	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Tworzenie obszarowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne)	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Objęcie ochroną drzew — propozycji pomników przyrody	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Rewaloryzacja zabytkowych założeń zieleni (układy urbanistyczne, parki zabytkowe)	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

ROLNICTWO												
CEL DŁUGOTERMINOWY: Dostosowywanie struktur obszarów wiejskich do warunków działania w UE z uwzględnieniem charakteru regionalnego produkcji rolniczej, minimalizacji wpływu gospodarki rolnej na środowisko i rozwoju infrastruktury ochrony środowiska obszarów wiejskich.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
CEL KRÓTKOTERMINOWY : Udział gospodarstw rolnych w programach rolno-środowiskowych oraz zalesianie ekstensywnie użytkowanych gruntów rolnych.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Udział gospodarstw rolnych w programach rolno-środowiskowych	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Zalesianie gruntów najniższych klas bonitacji	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
TURYSTYKA I REKREACJA												
CEL DŁUGOTERMINOWY: Wzrost atrakcyjności rekreacyjno-wypoczynkowej powiatu z zachowaniem równowagi ekologicznej obszarów przyrodniczo cennych.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
CEL KRÓTKOTERMINOWY: Promocja walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych powiatu.	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Rozwój sieci tras komunikacji rowerowej na terenie powiatu	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Koordinacja działań związanych z rewitalizacją i adaptacją w celach rekreacyjnych doliny Czarnej Przemyszy	P	P	P	P	P	P	P	P	B	B	P	P
Rewitalizacja zbiornika „Rogożnik” wraz z terenami przyległymi (projekt)	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Rewitalizacja zbiornika „Rogożnik” wraz z terenami przyległymi (realizacja)	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Opracowanie długofalowego programu promocji i wykorzystania walorów turystycznych powiatu	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Współdziałanie w organizacji ponadregionalnych wydarzeń turystycznych, ekologicznych, sportowych i kulturalnych	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
EDUKACJA EKOLOGICZNA																				
CEL DŁUGOTERMINOWY: Wykształcenie u mieszkańców postawy przyjaznej środowisku, racjonalne gospodarowanie i korzystanie z zasobów środowiska naturalnego	P	B	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Podniesienie wśród mieszkańców świadomości ekologicznej	P	B	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Usuwanie złych nawyków takich jak: traktowanie rzek, potoków i lasów jako wysypisk śmieci, spalanie wszystkich śmieci w kotłowniach przydomowych	P	B	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Wykształcenie „gustów przyjaznych środowisku” wśród nabywców towarów w celu ograniczenia ilości powstających odpadów	P	B	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Wykształcenie proekologicznych zachowań	P	B	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy na temat powtórnego wykorzystania odpadów oraz płynących z tego korzyści ekologicznych i ekonomicznych	P	B	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P
Ulepszenie i zwiększenie dostępu społeczeństwa do informacji	P	B	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P	P

Należy podkreślić, że ww. matryca dotyczy celów i kierunków działań przewidzianych do w ramach realizacji zapisów aktualizacji POŚ dla powiatu będzińskiego. Z analizy celów szczegółowych i zadań wynika, że jego realizacja może nieść za sobą nie tylko wyłącznie pozytywne skutki, ale i takie, które w praktyce mogą być źródłem zagrożenia dla środowiska. Mowa tu o takich zadaniach, jak melioracja lasów, konserwacja rzek i cieków wodnych, termomodernizacja budynków i budowa kanalizacji. Wymienione w niniejszym rozdziale typy przedsięwzięć związane są z takimi oddziaływaniami jak zmiany krajobrazowe, ingerencja w naturalne siedliska roślinności i zwierząt charakterystycznych dla podmokłych lasów (melioracja podmokłych lasów), czy oddziaływania na zwierzęta (np. oddziaływanie wymiany poszyc dachowych i elewacji na ptaki, nietoperze i inne zwierzęta). Należy mieć również na uwadze to, że budynki starego typu w swojej strukturze mogą zawierać elementy azbestowe (kryształki azbestowo-cementowe). W związku z tym podczas prowadzenia prac możliwe jest naruszenie ich struktury, co spowoduje uwolnienie włókien azbestowych do środowiska. Należy również zwrócić uwagę na ten fakt przy pracach modernizacyjnych obejmujących sieć wodno-ściekową. Z drugiej jednak strony, znaczna część tych zadań stanowi wyraz realizacji obowiązków i funkcji, jakie powinny być realizowane. Istotą sprawy jest więc szukanie najlepszych rozwiązań na etapie indywidualnych przedsięwzięć, które zabezpieczą interes środowiska, a jednocześnie pozwolą osiągnąć cel realizacji danego przedsięwzięcia.

1. POWIETRZE - planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska. Działaniami, które mogą przynieść skutki zarówno pozytywne jak i negatywne są remonty termo-modernizacyjne budynków. Należy zwrócić szczególną uwagę na ewentualne siedliska ptaków lub nietoperzy w tych budynkach.
2. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA – analizując cele i zadania dotyczące tego aspektu środowiska należy zwrócić szczególną uwagę na negatywne oddziaływanie melioracji podmokłych lasów na siedliska roślin i zwierząt tam występujących. Konieczne jest przeanalizowanie ewentualnych rozwiązań alternatywnych, które zmniejszą do minimum negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze. Możliwe iż przedsięwzięcie to będzie wymagało wykonania dodatkowych analiz oraz przeprowadzenia kompensacji środowiskowej.
Na etapie realizacji POŚ przeanalizowane powinny zostać również środowiskowe oddziaływania następujących konkretnych przedsięwzięć:
 - budowa kanalizacji sanitarnej na obszarach nie skanalizowanych przewidzianych do skanalizowania w planie aglomeracji,
 - budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi,
 - konserwacja rzek i strumieni w powiecie.Przedsięwzięcia te, jakkolwiek same w sobie są bezsprzecznie proekologiczne, to lokalnie mogą powodować oddziaływania środowiskowe. Na etapie budowy będą to m.in.:
 - naruszenia powierzchni ziemi,
 - zakłócenia ruchu drogowego (oraz związane z tym: zwiększona emisja spalin i hałasu z ruchu samochodowego, pylenie z dróg, zmniejszenie bezpieczeństwa na drodze),
 - wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych,
 - emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych,
 - uwolnienie włókien azbestowych do środowiska.
3. OCHRONA PRZED HAŁASEM - działania ochronne w obszarze hałasu w najbliższych latach będą polegały na opracowaniu map i programów akustycznych oraz budowie ekranów akustycznych i wprowadzaniu nowoczesnych rozwiązań i maszyn, które pozwolą na ograniczenie uciążliwości akustycznych. Nie przewiduje się znaczących

negatywnych oddziaływań takich działań. Również działania inwestycyjne będą miały w większości pozytywne oddziaływanie na pozostałe komponenty środowiska. Niemniej, część z inwestycji służących zmniejszeniu uciążliwości hałasowej może mieć uboczne, negatywne skutki dla środowiska. Możliwa jest jednak ocena i minimalizacja tego wpływu wybierając odpowiednie projekty, oraz nadzorując estetyczne wykonanie.

4. GOSPODARKA LEŚNA – działania dotyczące tego aspektu środowiska powinny przynieść jedynie pozytywne skutki. Pozwolą na polepszenie stanu lasów i pozwolą zwiększyć różnorodność biologiczną.
5. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE - działania związane z obszarami przyrodniczo cennymi skutkować powinny poprawą funkcjonowania ekosystemów na terenie powiatu. Razem z działaniami z zakresu gospodarki leśnej przyczynią się do poprawy warunków środowiskowych na tym terenie.
Obszary chronione oraz lasy stanowią bufor niekorzystnych oddziaływań człowieka na inne komponenty środowiska:
 - poprawiają mikroklimat i jakość powietrza,
 - retencjonują i oczyszczają wody opadowe,
 - stanowią środowisko życia roślin i zwierząt,
 - roślinność ogranicza erozję gleby i rozkłada jej zanieczyszczenia,
 - stanowią cenne urozmaicenie silnie przekształconego krajobrazu miejskiego,
 - lasy i parki mogą osłaniać zabytki przed niekorzystnym oddziaływaniem środowiska na zabytki, często same stanowią dziedzictwo kulturowe, lub są integralną częścią zabytkowych założeń na terenie gminy,
 - parki, lasy i tereny zieleni stanowią ważne miejsce wypoczynku mieszkańców, zmniejszają uciążliwości takie jak hałas, zanieczyszczenie powietrza, zwiększenie temperatury.
6. ROLNICTWO - działania dotyczące rolnictwa powinny przynieść pozytywne skutki dla wszystkich komponentów środowiska. Działania w tym zakresie powinny być wspierane przez edukację ekologiczną społeczności wiejskiej.
7. TURYSTYKA I REKREACJA – rozwój funkcji turystycznych przyczynia się do poprawy wizerunku powiatu i pozwala na rozpoznanie podniesienie wartości walorów środowiska. Należy jednak zwrócić uwagę, zwłaszcza w trakcie realizacji inwestycji, na zapobieganie ewentualnym negatywnym oddziaływaniom. Mogą być one związane przekształceniami terenu, zmianami powierzchni ziemi (asfaltowe alejki, trasy rowerowe), nadmiernymi zakłóceniami funkcjonowania ekosystemu (ingerencja człowieka w siedliska zwierząt, niszczenie siedlisk roślin). Umiejętne i rozważne postępowanie oraz profesjonalne rozwiązanie spraw problemowych pozwoli na zniwelowanie negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego.
8. EDUKACJA EKOLOGICZNA - Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań realizacji zadań w edukacji ekologicznej. Podejmowane działania sprowadzać się będą do poprawy dostępności informacji o środowisku, zarówno dla mieszkańców jak i reprezentujących je władz powiatu. Pozwoli to zarówno podejmować optymalne działania inwestycyjne i pozainwestycyjne, jak również lepiej monitorować ich realizację.
9. Oddziaływanie na obszar NATURA 2000 – „Łąki w Sławkowie”

W związku z realizacją zadań zapisanych w aktualizacji Programu Ochrony Środowiska nie wystąpi negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000. Wszystkie działania podjęte w celu ochrony przyrody i środowiska będą miały zdecydowanie pozytywne, pośrednie oddziaływanie na ten obszar.

VIII. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Patrząc przez pryzmat celu w jakim jest opracowywany i realizowany Program Ochrony Środowiska, należy uznać, że środkami zapobiegającymi negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są między innymi rozwiązania zaproponowane w aktualizacji tego dokumentu.

Powyżej wskazane zostały działania, które mogą wywołać skutki negatywne dla środowiska. Możliwe, że ich realizacja wymagać będzie wykonania szczegółowego raportu oddziaływania na środowisko oraz przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. Należy również pamiętać o tym, że przedmiotowy POŚ jest sformułowany ogólnikowo. W praktyce oznacza to, że potencjalnie możliwe jest powstanie innych niż wskazane przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko związanych z ochroną środowiska, lecz nie wynikającymi z omawianego POŚ. Zarówno w przypadku działań wskazanych w niniejszej prognozie jak i tych, które mogą zaistnieć w trakcie realizacji Programu Ochrony Środowiska, należałoby podjąć przede wszystkim następujące środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć stanowiących praktyczny wymiar realizacji POŚ; w proces ten powinni być zaangażowani nie tylko projektanci i przedstawiciele administracji samorządowej, ale i służby ochrony przyrody, środowisko naukowe i organizacje społeczne;
- ścisły nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją POŚ oraz miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników;
- zapewnienie zgodności wydawanych decyzji administracyjnych z POŚ oraz zasadami ochrony środowiska – m.in. poprzez włączanie się do postępowań administracyjnych różnych kompetentnych podmiotów na prawach strony (m.in. służb administracji);
- ścisła egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminach oraz w przepisach prawnych;
- konsolidacja informacji o stanie i ochronie środowiska oraz gospodarce odpadami (obecnie są one w posiadaniu różnych podmiotów – Urząd Wojewódzki, WIOŚ, Urząd Marszałkowski, Urząd Miasta, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny i inne);
- cykl działań edukacyjnych dla społeczeństwa;
- wzmocnienie (finansowe, merytoryczne, sprzętowe, kadrowe) funkcji kontrolnej służb ochrony środowiska.

Inwestycje, które na obecnym etapie można uznać za wymagające lub mogące wymagać raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (według Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257/2004 r., poz. 2573 + zmiany (Dz. U. Nr 92/2005 r., poz. 769, Dz. U. Nr 158/2007 r., poz. 1105) zestawiono w poniższej tabeli. Należy zaznaczyć, że jest to jedynie wstępna, bardzo ogólna kwalifikacja przedsięwzięć do procedury oceny oddziaływania na środowisko, natomiast szczegółowe kwalifikowanie należy prowadzić na etapie projektowania i realizacji przedsięwzięć.

Nazwa Inwestycji	Potencjalny negatywny wpływ na etapie realizacji inwestycji	Potencjalny negatywny wpływ na etapie użytkowania
Budowa kanalizacji sanitarnej na obszarach nie skanalizowanych przewidzianych do skanalizowania w planie aglomeracji	<ul style="list-style-type: none"> • naruszenia powierzchni ziemi, • zakłócenia ruchu drogowego (oraz związane z tym: zwiększona emisja spalin i hałasu z ruchu samochodowego, pylenie z dróg, zmniejszenie bezpieczeństwa na drodze), • wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych, • emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych • naruszenie siedlisk chronionych gatunków 	brak
Termomodernizacja budynków	<ul style="list-style-type: none"> • wytwarzanie odpadów budowlanych • emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych, • naruszenie siedlisk chronionych gatunków • uwolnienie kryształków azbestu 	brak
Melioracje leśne i wodne w gminach, odwodnienie podmokłych lasów	<ul style="list-style-type: none"> • naruszenia powierzchni ziemi, • naruszenie siedlisk chronionych gatunków, • zmiana bilansu wodnego na odwadnianym obszarze i terenach przyległych, • nieodwracalne zniszczenie ekosystemu lasu podmokłego, • zniszczenie struktury gleby 	<ul style="list-style-type: none"> • Zanik ekosystemu lasu podmokłego
Regulacja rowów i cieków wodnych	<ul style="list-style-type: none"> • nadmierne „wybetonowanie” koryt • zniszczenie siedlisk roślin i zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> • zmiana naturalnych koryt, • przyspieszony i zwiększony spływ wody
Koordinacja działań związanych z rewitalizacją i adaptacją w celach rekreacyjnych doliny Czarnej Przemysy	<ul style="list-style-type: none"> • zmiana powierzchni ziemi, • emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych • naruszenie siedlisk chronionych gatunków 	<ul style="list-style-type: none"> • intensyfikacja ruchu turystycznego na terenach nisz ekologicznych zwierząt i roślin

Negatywne oddziaływanie ww. inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala (a zwłaszcza percepcja) wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależy będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji, także pozwoli istotnie ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu, wegetacji, okresów lęgowych, itp.;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

Przy realizacji poszczególnych rozwiązań należy szczegółowo przebadać już konkretne przedsięwzięcia pod kątem ich oddziaływania na środowisko. W wyniku tej analizy

koniecznym może okazać się podjęcie odpowiednich działań zapobiegawczych bądź nawet kompensacyjnych, np.:

- translokacje populacji gatunków podlegających ochronie prawnej i zagrożonych w siedliska zastępcze, jeśli nie istnieje racjonalny sposób na ich zachowanie *in situ*.
- wykupywanie gruntów przeznaczonych dla realizacji celów ochrony przyrody jako rekompensaty za spowodowane straty w środowisku przyrodniczym,
- stosowanie nasadzeń kompensacyjnych w przypadku konieczności likwidacji fragmentów zakrzewień lub zadrzewień w dolinach rzecznych,
- budowa niewielkich zbiorników w dolinach rzecznych jako imitacji starorzeczy (w przypadku konieczności likwidacji naturalnych starorzeczy w związku z budową obwodnic, obwałowań, czy innych prac hydrotechnicznych),

IX. PROPOZYCJA DZIAŁAŃ ALTERNATYWNYCH

W większości proponowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach POŚ mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko, a te mogące oddziaływać negatywnie opisano powyżej. Rozwiązania alternatywne dla przedsięwzięć poprawiających walory środowiskowe nie mają uzasadnienia zarówno z formalnego jak i ekologicznego punktu widzenia. Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla poszczególnych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych dlatego przy realizacji nowych inwestycji należy rozważyć warianty alternatywne tak aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważyć: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Przeprowadzona analiza oraz wynikająca z niej ocena zapisów POŚ pozwala na stwierdzenie, że aktualizacja POŚ nie spowoduje środowiskowych oddziaływań o znaczeniu transgranicznym. Z kolei kwestia oddziaływań skumulowanych w aspekcie objętym przedmiotowym opracowaniem jest adekwatna (uwzględniając skalę) do wyników procedury oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzanej dla Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska i Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. Poprzez powiązanie z innymi dokumentami wyznaczającymi ramy dla realizacji późniejszych przedsięwzięć i z problemami dotyczącymi ochrony środowiska należy uznać, iż realizacja zapisów przedmiotowego dokumentu nie spowoduje zwiększenia negatywnego wpływu na środowisko.

X. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Prognozę oddziaływania na środowisko wykonano w oparciu o przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny skutków niektórych planów i programów oraz dyrektywy 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska oraz przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Materiałem wyjściowym był Projekt „Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska”. W niniejszym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko poszczególnych celów i kierunków działań przewidzianych do realizacji w ramach POŚ. Wykorzystano dane

literaturowe oraz ustalenia własne, które zestawiono z analizą lokalnych uwarunkowań środowiskowych powiatu.

Do zobrazowania i przedstawienia możliwych oddziaływań posłużono się jakościową **analizą macierzową**, w której zawarto:

- Cele i kierunki działań w ramach aktualizacji POŚ,
- przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji tych celów (bezpośrednie, pośrednie, pozytywne, negatywne, pozytywno – negatywne oraz obojętne),
- poszczególne elementy środowiska, na które może mieć wpływ realizacja zadań (różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze i klimat, powierzchnia ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne Natura 2000).

Na potrzeby tworzenia ww. matrycy zdefiniowano pojęcie bezpośredniego i pośredniego oddziaływania na środowisko oraz charakter prawdopodobnych oddziaływań.

Zastosowano następujące oznaczenia w matrycy oddziaływań POŚ:

Rodzaje oddziaływań – definicje:

1. Bezpośrednie (**B**) - bez interwału czasowego, bez przekształcenia substancji, bez procesów pośrednich np. wycinka drzew – na krajobraz, budowa drogi – zniszczenie powierzchni gruntów
2. Pośrednie (**P**) - z interwałem czasowym, z przekształceniem substancji, z procesami pośrednimi np. wycinka drzew – na zwierzęta, budowa drogi – wodę, rośliny

Charakter prawdopodobnych oddziaływań:

- Prawdopodobne **umiarkowane negatywne oddziaływanie**
- 0** Prawdopodobny **brak oddziaływania**
- Prawdopodobne **pozytywne oddziaływanie**
- Prawdopodobne **oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym jak i negatywnym**

XI. PRZEWIDYWANE METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ POŚ

Wdrażanie w życie rozwiązań przewidzianych w omawianym POŚ wymaga stałego monitorowania oraz szybkiej reakcji w przypadku pojawiania się rozbieżności pomiędzy projektowanymi rezultatami a stanem rzeczywistym. Podstawą właściwej oceny wdrażania założeń Programu Ochrony Środowiska, a także określenia problemów w osiąganiu założonych celów jest prawidłowy system sprawozdawczości, oparty na zestawie określonych wskaźników. Powinien on zapewnić stałą kontrolę jakości zarządzania środowiskiem, planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz ułatwiać funkcjonowanie systemu wydawania decyzji, udzielania zezwoleń i egzekucji.

Ponadto, POŚ określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W dokumencie tym zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które powinny pozwolić określić stopień realizacji poszczególnych działań. Ocena realizacji POŚ na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata. W ramach prac nad niniejszą Prognozą dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w POŚ propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku ich realizacji.

XII. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

W wyniku realizacji omawianego Programu Ochrony Środowiska nie będą występować transgraniczne oddziaływania na środowisko, ponieważ POŚ nie przewiduje realizacji przedsięwzięć mogących tak szeroko oddziaływać na środowisko. Wobec tego, dokument ten nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

XIII. WYKORZYSTANE MATERIAŁY

1. Bar M., Jendrośka J., "Oceny oddziaływania na środowisko planów i programów. Praktyczny poradnik prawny", Wrocław 2008
2. Bjarnadóttir H.J., Friðriksson G.B., Johnsen T., Sletsen H., „Guidelines for the use of LCA in the waste management sector”, Nordtest 2002)
3. Boer E., Boer J., Jager J., "Planowanie i optymalizacja gospodarki odpadami", Wrocław 2005
4. Roman Goszcz R., Hertlein A., Liberski W., Strasz R., Trojanowski M. "Aktualizacja Programu Ochrony środowiska na lata 2008-2020"
5. „Strategia Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2009-2020” Będzin 2008
6. „Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego” na lata 2000-2020, Katowice 2005.

XIV. WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW

GZWP – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
PEP – Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016
POŚ – Program Ochrony Środowiska
UE – Unia Europejska
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

XV. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsze streszczenie odzwierciedla układ (rozdziały) prognozy oddziaływania na środowisko.

1. Wstęp

Przedmiotem prognozy jest aktualizacja Programu Ochrony Środowiska (dalej: POŚ) dla powiatu będzińskiego. Niniejszy dokument stanowi rezultat dotychczasowych prac prowadzonych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Celem prognozy jest określenie skutków dla środowiska wynikających z realizacji ustaleń aktualizacji ww. dokumentu.

Omawiany dokument, tj. Program Ochrony Środowiska (POŚ), opracowany został zgodnie z formalnie określonymi wymogami prawnymi. Zawiera on w swej treści m.in.: analizę i ocenę stanu istniejącego, perspektywy i prognozowane zmiany tego stanu, zdefiniowane cele i kierunki działań, a także wskazanie koniecznych do podjęcia działań zmierzających do poprawy istniejącego stanu. Określa także szacunkowe koszty zaproponowanych rozwiązań oraz wskazuje instrumenty prawne i finansowe służące realizacji założonych celów.

Należy zaznaczyć, że oceniany dokument jest aktualizacją POŚ, którego pierwotna wersja została opracowana i uchwalona w 2004 r. Tym samym, aktualnym pozostają niektóre zapisy analizy oddziaływania na środowisko wykonanej dla dokumentu podstawowego, tj. POŚ sporządzonego w 2004 r. Są to przede wszystkim te zapisy, których sens nie zmienił się w stosunku do dotychczas obowiązującego dokumentu.

2. Informacje o zawartości projektowanego dokumentu

Aktualizacja POŚ dla powiatu będzińskiego została sporządzona jako realizacja obowiązujących przepisów, które wskazują iż powinna ona następować nie rzadziej niż co 4 lata. Celem tego dokumentu jest określenie systemu ochrony środowiska w powiecie będzińskim uwzględniającego wymagania środowiskowe, społeczne i gospodarcze. Zaktualizowany dokument zawiera analizę istniejącego stanu, prognozuje jego zmiany, definiuje cele i kierunki działań zmierzające do poprawy stanu istniejącego, a także określa konkretne działania do realizacji, określając ich szacunkowy koszt, potencjalne źródło finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za realizację.

W odniesieniu do stwierdzonych problemów środowiskowych, określono cele strategiczne, krótkoterminowe i długoterminowe. W rozbiciu na poszczególne składowe środowiska przedstawiają się one następująco:

POWIETRZE

Cele długoterminowe (do roku 2020):

- 1) Ograniczenie niskiej emisji pochodzącej ze źródeł zorganizowanych i indywidualnych, poprzez realizację następujących zadań:
 - prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza i promowanie stosowania nowoczesnych kotłów węglowych, kotłów gazowych i na biomasę,
 - kontynuacja programu ograniczenia niskiej emisji dla obiektów komunalnych i innych,
 - dofinansowanie działań modernizacyjnych indywidualnych systemów ogrzewania.
- 2) Ograniczenie emisji z procesów spalania paliw w zakładach przemysłowych,
- 3) Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych, wdrażanie zapisów Programu Ochrony Powietrza w województwie Śląskim.

Cele krótkoterminowe:

- 1) Redukcja niskiej emisji poprzez następujące działania,
- 2) Rozbudowa i modernizacja systemów ciepłowniczych w powiecie.

Do zadań realizowanych w ramach tych celów należą:

- termomodernizacja obiektu szkolnego w Wojkowicach ul. Licealna 1,
- termomodernizacja wraz z nadbudową PMDK w Będzinie, ul. Powstańców Śl. 1,
- projekt termomodernizacji SOSW w Gołuchowicach k/Siewierza,
- projekt termomodernizacji, wykonanie I etapu termomodernizacji /wymiana okien/ Zespołu Szkół Specjalnych w Czeladzi, ul. Szpitalna 85,
- projekt termomodernizacji Domu Dziecka im. D. Savio w Sarnowie, ul. Wiejska 104,
- termomodernizacja budynków mieszkalnych.

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Cele i zadania krótkoterminowe – do roku 2015

- 1) Ograniczenie zagrożeń dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych realizowane poprzez:
 - rozpoznanie stanu i inwentaryzację starych studni kopanych wraz z ich zabezpieczeniem przed zanieczyszczeniami,
 - modernizację oczyszczalni ścieków w Będzinie w latach 2009-2010 poprzez wprowadzenie wstępnej denitryfikacji - koszt ~500 tys. zł ze środków własnych.
 - odprowadzenie wód opadowych z ul. Kolejowej wylotem W1 i W2 (Będzin);
 - kanalizację sanitarną, wodociąg i drogę w ul. Bocznej od ulicy Namiarowej (Będzin);
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Wojkowice – etap II,
 - modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków "Browarna" w gminie Sławków,
 - budowę kontenerowej oczyszczalni ścieków w Zakładach Wyrobów Metalowych w gminie Sławków oraz przepięcie kanalizacji z tego rejonu do oczyszczalni „Browarna”,
 - budowę oczyszczalni ścieków „Psary” w gminie Psary,
 - budowę 43,2 km kanalizacji sanitarnej w gminie Psary (Góra Siewierska, Strzyżowice, zachodnia część Psar),
 - budowę 15,1 km przyłączy kanalizacyjnych w gminie Psary,
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Bobrowniki (sołectwa Siemonia, Twardowice, Sączów, Myszkowice – etap I),
 - budowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej w zlewni D – dla odciążenia oczyszczalni ścieków przy ul. Burki w Sławkowie,
 - budowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej w zlewni B w Sławkowie,
 - budowę kanalizacji sanitarnej dla miasta Siewierz – strona zachodnia – etap II,
 - wymianę i rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej dla gminy Czeladź o łącznej długości 64,3 km (do roku 2015 planuje się około 40 % zaawansowania prac),
 - wymianę i rozbudowę kanalizacji deszczowej dla gminy Czeladź o łącznej długości 56,3 km (do roku 2015 planuje się około 40 % zaawansowania prac),
 - budowę oczyszczalni ścieków w Czeladzi,
 - rozbudowę oczyszczalni ścieków "Wojkowice" - etap II,
 - promowanie budowy oczyszczalni przydomowych w rejonach, w których nie planuje się budowy kanalizacji,
 - propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne,

- 2) Kształtowanie zrównoważonego odpływu wód z terenów powiatu (w tym wyeliminowanie zagrożeń wylewów rzek i potoków) realizowane poprzez:
 - ochronę, restytucję i właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych,
 - renowację rowów odwadniających na terenach zielonych,
 - analizę skuteczności systemu ochrony przeciwpowodziowej pod kątem optymalizacji działań w zakresie tzw. małej retencji,
 - zakup sprzętu dla realizacji zadań przez jednostki odpowiedzialne za ochronę przeciwpowodziową.
 - uporządkowanie gospodarki wodnej zespołu zbiorników Przeczyce, Kuźnica Warężyńska i Pogoria oraz modernizację obiektów przeciwpowodziowych doliny Przemyśl (zadanie, realizowane przez RZGW Gliwice sfinalizowane zostanie w 2020 r.).

- 3) Racjonalizacja zużycia wody i zabezpieczenie potrzeb w zakresie zaopatrzenia w wodę realizowana poprzez :
- edukację oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody,
 - wymianę odcinków rurociągów azbestocementowych ok. 10 km, stalowych i żeliwnych, około 50 km,
 - wymianę przyłączy wodociągowych około 50 km,
 - budowę ujęcia wody studnia SP 24 dla gminy Czeladź do 2009 r.,
 - rozbudowę oraz wymianę sieci wodnej w gminie Bobrowniki,
 - rozbudowę oraz wymianę sieci wodnej w gminie Mierzęcice,
 - budowę wodociągu gminnego w miejscowościach Sarnów Preczów gminy Psary,
 - wymianę sieci wodnej oraz jej rozbudowę w gminie Czeladź o łącznej długości 29,5 km (do roku 2015 zrealizowane zostanie około 40 % zakresu rzeczowego zadania),
 - wykonanie otworu wiertniczego Gołuchowice G-1 z przeznaczeniem na studnię głębinową,
 - budowę Stacji Uzdatniania Wody w gminie Sławków.
- 4) Monitoring jakości wód podziemnych, zanieczyszczenia gleb, poziomu emisji hałasu, jakości powietrza atmosferycznego i wód powierzchniowych realizowany poprzez :
- rozpoznanie stanu i inwentaryzację starych studni kopanych wraz z ich zabezpieczeniem przed zanieczyszczeniami,

Cele i zadania długoterminowe – do roku 2020

- 1) Ograniczenie zagrożeń dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych realizowane poprzez :
- budowę kanalizacji sanitarnej dla miasta Będzina wraz z pompowniami i rurociągami tłocznymi – etap II, obejmujący około 66,5 km sieci,
 - budowę kanalizacji deszczowej dla miasta Będzina wraz z pompowniami i rurociągami tłocznymi – etap II (35 km),
 - remont i budowę kanalizacji ogólnospławnej dla miasta Będzina około 2,2 km,
 - budowę kanalizacji sanitarnej dla miasta Wojkowice wraz z pompowniami i rurociągami tłocznymi – etap II (10,7 km),
 - budowę i renowację kanalizacji deszczowej dla miasta Wojkowice, (25 km),
 - budowę oczyszczalni „Południe” (dla gminy Siewierz) w Kuźnicy Warężyńskiej - etap II,
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Siewierz (120 km),
 - budowę przykanalików w gminie Siewierz (35 km),
 - budowę kanalizacji deszczowej w gminie Siewierz wraz z podczyszczalniami wód deszczowych (30 km),
 - modernizację oczyszczalni ścieków (Osiedle Wojskowe) w gminie Mierzęcice,
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Mierzęcice (93,5 km),
 - budowę oczyszczalni ścieków w gminie Mierzęcice,
 - budowę kanalizacji deszczowej w gminie Mierzęcice wraz z podczyszczalniami wód deszczowych (5 km),
 - budowę oczyszczalni ścieków „Miedawa” w gminie Sławków,
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Sławków, łącznie 70 km,
 - budowę kanalizacji deszczowej w gminie Sławków wraz z podczyszczalniami wód deszczowych (50 km),
 - budowę oczyszczalni ścieków „Góra Siewierska” w gminie Psary,
 - budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Psary – etap II (62 km),
 - budowę przyłączy kanalizacyjnych w gminie Psary – etap II (20,5 km),

- budowę oczyszczalni ścieków „Sarnów” w gminie Psary,
- budowę oczyszczalni ścieków „Dąbie” w gminie Psary,
- budowę oczyszczalni ścieków „Gródków” w gminie Psary,
- budowę i renowację kanalizacji deszczowej w gminie Psary (11,5 km),
- rozbudowę oczyszczalni dla Bobrownik w Rogoźniku – etap II,
- budowę kanalizacji sanitarnej dla gminy Bobrowniki,
- budowę kanalizacji sanitarnej w gminie Bobrowniki – etap II (55km),
- budowę kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi dla gminy Bobrowniki,
- analizę stanu oczyszczania wód deszczowych z terenów przemysłowych, składowych, baz transportowych, dróg oraz parkingów,
- wyznaczenie stref, na których w wyniku działalności rolnej nastąpiło lub prawdopodobne jest zanieczyszczenie wód azotanami powyżej 50 mg N/dm³,
- budowę zbiorników do magazynowania odchodów zwierzęcych (powyżej 4 miesięcy) we wszystkich gospodarstwach rolnych posiadających zwierzęta,
- promowanie budowy oczyszczalni przydomowych w rejonach, w których nie planuje się budowy kanalizacji.
- propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne,

2) Kształtowanie zrównoważonego odpływu wód z terenów powiatu (w tym wyeliminowanie zagrożeń wylewów rzek i potoków) realizowany poprzez :

- odbudowę sieci potoków, kanałów i rowów (bez rzek) dla miasta Będzina,
- włączenie się w realizację wojewódzkich zamierzeń w zakresie budowy systemu małej retencji i renaturyzacji niektórych cieków,
- uporządkowanie gospodarki wodnej zespołu zbiorników Przeczyce, Kuźnica Warężyńska i Pogoria oraz modernizacja obiektów przeciwpowodziowych doliny Przemszy” (RZGW Gliwice, kontynuacja prac).

3) Racjonalizacja zużycia wody i zabezpieczenie potrzeb w zakresie zaopatrzenia w wodę realizowane poprzez:

- wymianę pozostałych sieci wodociągowych z rur stalowych i żeliwnych (200 km),
- wymianę awaryjnych przyłączy wodociągowych (50 km),
- rozbudowę sieci wodociągowej (50 km),
- budowę magistrali wodociągowej (kontynuacja);
- prowadzenie działań edukacyjnych oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody.

4) Monitoring jakości wód podziemnych, zanieczyszczenia gleb, poziomu emisji hałasu, jakości powietrza atmosferycznego i wód powierzchniowych.

HAŁAS

Cel długoterminowy (do 2020 r.)

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla środowiska powiatu będzińskiego poprzez obniżenie natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Dla realizacji tego celu wyznaczono następujące zadania obejmujące dwa przedziały czasowe:

lata 2008-2013:

- przeprowadzenie badań poziomu hałasu komunikacyjnego na drogach, liniach tramwajowych i liniach kolejowych przez zarządzających infrastrukturą oraz opracowanie map akustycznych dla tych obiektów,
- kontrolę jednostek emitujących hałas oraz egzekwowanie przestrzegania dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku,
- opracowanie programów edukacyjnych uświadamiających problemy ochrony przed hałasem i rozpoczęcie akcji edukacyjnej i informacyjnej społeczeństwa,
- opracowanie planu remontów i modernizacji dróg, torowisk tramwajowych i kolejowych pod kątem ochrony przed hałasem,
- rozpoczęcie inwestycji w postaci budowy ekranów akustycznych oraz zabezpieczeń antywibracyjnych podtorzy tramwajowych itp.,
- wymianę okien na dźwiękoszczelne w budynkach znajdujących się w strefie podwyższonego poziomu hałasu,
- wprowadzenie, w przypadku posiadania danych, zapisu do planu zagospodarowania przestrzennego odnośnie ochrony przed hałasem-wyznaczenie stref ograniczonego użytkowania wokół lotniska, terenów przemysłowych oraz głównych dróg i linii kolejowych wszędzie tam, gdzie przekraczany jest równoważny poziom hałasu wynoszący 55dB w porze nocy.

lata po 2013:

- inwentaryzację stanu zagrożenia hałasem na terenie powiatu,
- opracowanie mapy akustycznej powiatu będzińskiego oraz na jej podstawie programu ograniczania hałasu na obszarach, na których poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne,
- stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych oraz drogach stwarzających zagrożenie akustyczne dla środowiska w powiecie,
- minimalizację emisji hałasu komunikacyjnego poprzez planowe remonty i modernizację dróg,
- ograniczenie hałasu na obszarach miejskich wokół lotnisk, terenów przemysłowych oraz głównych dróg i linii kolejowych do poziomu równoważnego nieprzekraczającego 55 dB (do końca 2010 roku),
- kontynuację programu edukacyjnego i kampanii informacyjnej odnośnie ochrony przed hałasem,
- sukcesywną eliminację z użycia urządzeń, maszyn i środków transportu, których hałaśliwość nie odpowiada standardom Unii Europejskiej.

GOSPODARKA LEŚNA

Cel długoterminowy (do 2020 roku):

- 1) Ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych oraz ich otulin.

Cel krótkoterminowy (do 2013 roku):

- Zwiększenie lesistości powiatu będzińskiego

Dla realizacji tego celu wyznaczono następujące zadanie:

- opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasów niepaństwowych.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Cel długoterminowy (do 2020 roku):

- 1) Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego powiatu poprzez zintensyfikowanie działań związanych z ochroną prawną.

Cel krótkoterminowy (do 2013 roku):

- 1) Realizacja ochrony czynnej w obszarach przyrodniczo cennych, pełne rozpoznanie walorów środowiska przyrodniczego na terenie powiatu.

Dla realizacji tych celów wyznaczono następujące zadania:

- promocję walorów przyrodniczo-krajobrazowych poprzez opracowanie, wydawanie i dystrybucję specjalistycznych publikacji,
- tworzenie ścieżek przyrodniczo – dydaktycznych w obrębie terenów przyrodniczo cennych – w tym przewidzianych do objęcia ochroną prawną (foldery, broszury, tablice informacyjne) – koordynacja, organizacja,
- sporządzenie waloryzacji przyrodniczych w celu pełnego rozpoznania stanu flory i fauny w powiecie,
- tworzenie obszarowych form ochrony przyrody (zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne)
- objęcie ochroną drzew – propozycji pomników przyrody,
- rewaloryzację zabytkowych założeń zieleni (układy urbanistyczne, parki zabytkowe).

ROLNICTWO

Cel długoterminowy (do 2020 roku):

- 1) Dostosowywanie struktur obszarów wiejskich do warunków działania w UE z uwzględnieniem charakteru regionalnego produkcji rolniczej, minimalizacji wpływu gospodarki rolnej na środowisko i rozwoju infrastruktury ochrony środowiska obszarów wiejskich.

Cel krótkoterminowy (do 2013 roku):

- 1) Udział gospodarstw rolnych w programach rolno-środowiskowych oraz zalesianie ekstensywnie użytkowanych gruntów rolnych.

Dla realizacji tych celów wyznaczono następujące zadania:

- udział gospodarstw rolnych w programach rolno-środowiskowych,
- zalesianie gruntów najniższych klas bonitacji.

TURYSTYKA I REKREACJA

Cel długoterminowy (do 2020 roku):

- 1) Wzrost atrakcyjności rekreacyjno-wypoczynkowej powiatu z zachowaniem równowagi ekologicznej obszarów przyrodniczo cennych.

Cel krótkoterminowy (do 2013 roku):

1) Promocja walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych powiatu.

Dla realizacji tych celów wyznaczono następujące zadania:

- rozwój sieci tras komunikacji rowerowej na terenie powiatu,
- koordynację działań związanych z rewitalizacją i adaptacją w celach rekreacyjnych doliny Czarnej Przemszy
- rewitalizację zbiornika „Rogożnik” wraz z terenami przyległymi (projekt)
- rewitalizację zbiornika „Rogożnik” wraz z terenami przyległymi (realizacja)
- opracowanie długofalowego programu promocji i wykorzystania walorów turystycznych powiatu,
- współdziałanie w organizacji ponadregionalnych wydarzeń turystycznych, ekologicznych, sportowych i kulturalnych.

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Cel długoterminowy (do 2020 roku) :

1) Wykształcenie u mieszkańców postawy przyjaznej środowisku, racjonalne gospodarowanie i korzystanie z zasobów środowiska naturalnego

Cele szczegółowe to:

- podniesienie wśród mieszkańców świadomości ekologicznej,
- usuwanie złych nawyków takich jak: traktowanie rzek, potoków i lasów jako wysypisk śmieci, spalanie wszystkich śmieci w kotłowniach przydomowych,
- wykształcenie „gustów przyjaznych środowisku” wśród nabywców towarów w celu ograniczenia ilości powstających odpadów,
- wykształcenie proekologicznych zachowań,
- upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy na temat powtórnego wykorzystania odpadów oraz płynących z tego korzyści ekologicznych i ekonomicznych,
- ulepszenie i zwiększenie dostępu społeczeństwa do informacji.

3. Ocena zgodności POŚ z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu regionalnym

POŚ dla powiatu będzińskiego jest w pełni zgodny i integralny z celami i kierunkami innych strategii dotyczących ochrony środowiska.

4. Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska

Powiat będziński położony jest na południu Polski, w północno-wschodniej części województwa śląskiego. Na terenie powiatu znajduje się osiem gmin.

Różnorodny charakter gmin wchodzących w skład powiatu zdeterminowany jest przede wszystkim ich związkami z przemysłem ciężkim Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (Czeladź, Będzin, południowa część Wojkowic). Pozostałe gminy leżą już na obrzeżu GOP, z wyjątkiem Siewierza, który stanowi lokalne, historyczne centrum dla otaczających go sołectw, przy czym infrastrukturalnie związany jest także z Zawierciem.

Zróznicowany charakter gmin ma istotne znaczenie z punktu widzenia problemów ochrony środowiska. Środowisko naturalne, południowej silnie zurbanizowanej i uprzemysłowionej części powiatu poddane było wieloletniej presji ze strony przemysłu wydobywczego, metalurgicznego, cementowniczego i energetycznego oraz licznych mniejszych zakładów przemysłowych kooperujących z wymienionymi branżami. Znacząca

była również gwałtowna rozbudowa tych dzielnic mieszkaniowych, nierzadko o charakterze ekstensywnym.

Obecnie na terenie gmin należących do powiatu będzińskiego likwidowana jest duża ilość nierentownych zakładów przemysłowych co powoduje duży wzrost bezrobocia.

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia POŚ

Z punktu widzenia projektu POŚ dla powiatu będzińskiego podstawowych zagrożeń dla powiatu należy dopatrywać w zagrożeniach naturalnych takich jak: susze i pożary, powodzie, erozja gleb, występowaniu deformacji nieciągłych oraz zagrożeniach pochodzenia antropogenicznego: pozostałościach po działalności przemysłowej nieistniejących obecnie zakładów, wysokim stopniu uprzemysłowienia regionu, wysokim stężeniu zanieczyszczeń powietrza spowodowanym przemysłowym charakterem regionu oraz dużą ilością zanieczyszczeń pochodzących z emisji niskiej, niedostatecznym stopniem skanalizowania terenu powiatu.

Kluczowymi aspektami ochrony środowiska na terenie powiatu są:

- ochrona środowiska przyrodniczego przed nadmierną presją antropogeniczną (zagrożenie zachowania odpowiednich struktur i powiązań ekologicznych, niewłaściwie prowadzone zabiegi fitosanitarne i pielęgnacyjne, gospodarka leśna),
- ryzyko powodziowe (brak należytej retencji wodnej w miastach, wsiach i terenach niezurbanizowanych),
- gospodarka wodno – ściekowa (jako źródło zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych).

6. Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji POŚ

W przypadku braku realizacji POŚ dla powiatu będzińskiego, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu ochrony środowiska. Brak realizacji POŚ przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska.

7. Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

Prognoza oddziaływania na środowisko opracowywana dla strategicznych dokumentów z założenia nie jest dokumentacją szczegółową, ponieważ jej głównym celem jest odniesienie zasadniczej treści dokumentu do polityki ekologicznej oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a także określenie trendu całościowej powiatowej polityki środowiska z punktu widzenia potrzeby jej realizacji. Prognoza ta jedynie w ogólny, strategiczny sposób rozważa korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji POŚ bądź odstąpienia od tejże realizacji. Zidentyfikowane oddziaływania na środowisko poszczególnych celów i kierunków wynikających z POŚ dla powiatu będzińskiego w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiskowych, znajdują się w tabeli – macierzy oddziaływań.

Sumaryczna analiza oddziaływań wykazuje, że realizacja celów i kierunków działań wynikających z POŚ dla powiatu będzińskiego - będzie miała przeważnie pro-środowiskowe oddziaływanie, w związku z czym należy uznać tę realizację za bardzo potrzebną. W niniejszej prognozie wskazano przedsięwzięcia mogące znacząco wpłynąć na środowisko. Należy przemyśleć ich celowość i rozważyć działania alternatywne oraz zapobiegawcze w celu ochrony środowiska naturalnego.

8. Środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko

Patrząc przez pryzmat celu w jakim jest opracowywany i realizowany POŚ należy uznać, że środkami zapobiegającymi negatywnemu oddziaływaniu na środowisko są

w istocie rzeczy rozwiązania zaproponowane w aktualizacji tego dokumentu. Niemniej należy pamiętać, iż ich realizacja może niekiedy powodować negatywne oddziaływania.

Adekwatnie do wskazanych negatywnych oddziaływań, przewidziano podstawowe środki zapobiegające oraz ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko.

Realizacja wskazanych zadań może wymagać przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. Przy realizacji poszczególnych rozwiązań, na etapie ich projektowania, należy szczegółowo przebadać już konkretne przedsięwzięcia pod kątem ich oddziaływania na środowisko. W wyniku tej analizy koniecznym może okazać się podjęcie odpowiednich działań zapobiegawczych bądź kompensacyjnych. Do dyspozycji inwestorów jest cały wachlarz rozwiązań ograniczających, a nawet całkowicie eliminujących negatywne wpływy inwestycji na środowisko przyrodnicze.

9. Propozycja działań alternatywnych

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach POŚ ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. A zatem, zgodnie z metodologią ocen oddziaływania na środowisko proponowanie szczegółowych rozwiązań alternatywnych nie ma pełnego uzasadnienia. Ponadto, dokument ten ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

10. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę oddziaływania na środowisko wykonano w oparciu o przepisy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny skutków niektórych planów i programów oraz dyrektywy 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska oraz przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Materiałem wyjściowym był projekt aktualizacji POŚ. Wykorzystano dane literaturowe oraz ustalenia własne, które zestawiono z analizą lokalnych uwarunkowań środowiskowych powiatu. Do zobrazowania i przedstawienia możliwych oddziaływań posłużono się jakością **analizą macierzową**, w której zawarto: cele i kierunki w ramach aktualizacji POŚ, przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji tych zadań (bezpośrednie, pośrednie, pozytywne, negatywne, pozytywno – negatywne oraz obojętne), poszczególne elementy środowiska, na które może mieć wpływ realizacja zadań (różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze i klimat, powierzchnia ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne Natura 2000).

11. Przewidywane metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu

Projekt aktualizacji POŚ określa zasady oceny i monitorowania efektów ich realizacji. W dokumencie tym zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Ocena realizacji POŚ na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata.

W ramach prac nad niniejszą Prognozą dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w POŚ propozycje wskaźników monitorowania ich realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany jakie nastąpią w środowisku w wyniku ich realizacji.

12. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

W wyniku realizacji POŚ dla powiatu będzińskiego nie będą występować transgraniczne oddziaływania na środowisko, wobec czego dokument ten nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.